ВҮГҮ ЧҮРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИН БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1926 чилде үндезилетиккен.

1952 февраль 2 СУББОТА № 22 (2452)

ӨРТӨӨ 20 КӨП.

БО ХҮНГҮ ІСОЛУНДА:

Магнитогорскиниң металлургия комбинадынның коллективинге эш И. Сталинның чедирген байыры (1 арын).

1951 чылда колхозтарга тудуг түннелдериниң болгаш 1952 чылда колхозтарга чуртталга, бүдүрүлге, культур-амыдырал болгаш мал кажааларының тудугларының планының дугайында (1 арын).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ: Таңды районнуң партия конференциязы (2 арын).

С. Сандю — Школаларның методтуг катыжылгаларының ажылын экижидер (2 арын).

П. Ушаков — Мал ажылынга харыысалганы хүн-бүрү дыңзыдар (3 арын).

Аар чидириг дугайында моол улус кажыдап турар (3 арын).

Румынияда акша реформазы болгаш өртектер чигелдези (4 арын).

КНО-нуң Кол Ассамблеязының алдыгы сессиязы (4 арын).

Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Тодаргай удуртур болгаш чон-биле харылзааны быжыдар

Большевикчи удуртулганың күжү болгаш тиилетирбези ажылчы чон-биле партияның үзүлбес харылзаазында. Боттуг болгаш тодаргай удуртулганың үндезини болза, ол харылзааны үргүлчү быжыдарында болгаш чоннуң тургузукчу дуржулгазынга даянып билиринде.

Эш Сталинның өөредип турары: «Шын удуртуру дээрге-ле:

бирээде, айтырыгны шын шиитпирлээрин тывары, а шын шиитпирлээр чорукту массаның дуржулгазын өөренип көрбейн чыда, тывары берге. . ;

ийиде, шын шиитпирни боттандырарын организастаар, массаның талазындан дорт дузаламчы чокка ол кылдынар арга чок;

үште, ол шиитпирниң күүселдезин хынаарын организастаар, ол база-ла массаның дорт дузаламчызы чокка кылдынар арга чок».

Бистиң партиявыстың эртип келгени төөгүлүг оруу, партия организациияларының ажылының хүн-бүрүдеги практиказы болза, большевикчи удуртулганың ол кол-кол принциптериниң тодаргай херечизи. Чүгле оларны чайгылыш чокка боттандырарга, ам ажыл-херектиң чедиишкинниг болурун хандырып шыдаар. Удуртулга дээрге, тодаргай, боттуг болур ужурлуг. «Ниити» удуртулга болза, хоозун шуугаашкын, чүге дээрге, ол кандыг-даа удуртулга эвес деп эш Сталин чугаалаан.

Бистиң партия организацияларывыс улуг болгаш нарын-даа сорулгаларны шиитпирлээр хүлээлгелиглер. Оларны чедиишкинниг күүседир чорук партия удуртулгазының деңнелин бедидерин, политиктиг болгаш ажыл-агый ажылдарын шын холбаштырарын, ажылчы чоннарның массазы-биле партия организацияларының харылзаазын улам-на быжыдарын негеп турар. Тодаргай удуртулганың ачызы-биле кандыг түннелдерни чедип ап болурун партия организацияларының 1951 чылдың чайынында ажылдап турганының дуржулгазы көргүзүп турар: шак ындыг удуртулга-биле партия организациялары болза, дүжүт ажаап алыышкынының чедиишкинниг эртерин болгаш тараа дужаарының планын хуусаазының бетинде, доостурун хандырганнар. Чижээ, партияның Улуг-Хем райкому тараа дужаарының дугайында партияның болгаш чазактың шиитпирлерин туруштуг болгаш мергежилдии-биле боттандырып, колхозтарга организакчы болгаш полит-массалыг ажылдарны чоруткан. Партияның саңлдарын күштелдирип, социалистиг чарыштарны организастаары-биле ол районнуң дыка хөй артельдеринге партия бөлүктерин тургускулаан турган. Оларның ажыл-чорудулгалары эки түннелдерни берген.

Чаа-Хөл районнуң партия организацияларының көдээ ажыл-агыйны удуртуп турарында улуг четпестер бар. Партия райкому партия эге организацияларының ролюн бүгү хемчеглер-биле бедидерин, совет болгаш ажыл-агый органнарының ажылын удуртурун утупкаш, ол органнарның ажылын колдап, а партийжи политиктиг ажылды ийиги чергениң херээ болдуруп турарындан ындыг четпестер бар болуп турар.

Ажыл-агыйның туруп турар байдалының харыысалгазы партия организациязында онаажып турар-ла харын, ындыг-даа болза, политиктиг удуртулганың бирги болгаш эң чугула сорулгазы дээрге, совет болгаш ажыл-агый органнарының ажыл-чорудулгазын углап баштаары, оларга доктаамалы-биле дузалап, партияның болгаш чазактың айтыышкыннарын чайгылыш чокка күүседип турарын хынаары болур. Аъш-чем комбинадының, «Тыва алдын» трестиң болгаш Шагаан-Арыгның райпромкомбинадының болгаш өске-даа бүдүрүлгелериниң партия организацияларының ажыл-агыйны тодаргай удуртуп турган чоруу ол бүдүрүлге черлериниң 1951 чылдың планын күүседири дээш демиселинге улуг рольду ойнаан.

Большевикчи удуртулга болза, салган сорулгаларга моондактап ийикпе, азы шаптыктап болгу дег бергелерни болгаш моондактарны баш удур көрүп билир, соксазшкыннарны болдурбас, кандыг бир ажылды болдурбайн барып болурунуң айыылын чайладыр төлээде, ол бергелерни болгаш моондактарны ажыл эртер дээш ынаар күженишкинни чогуур өйүнде салыры болур.

«Чүвениң байдалы бистиң думчуувусту кандыг-ла бир таарымча чок чорукка аппарып үстүргүже чедир үнү-даа көрбейн, руль чанынга анаа-ла кайгап олурары дээрге, удуртуру ол эвес-тир. Большевизм удуртулганы шак ынчаар көрбейн турар. Удуртур төлээде, баш удур билип көөр херек» деп эш Сталин чугаалап турар. Ынчангаш шын удуртур төлээде, чоннуң дуржулгазын калбаа-биле ажыглап, оларның үнүн дыннап, шүгүмчүлелди болгаш бот-шүгүмчүлелди эң-не калбаа-биле кептередири чугула болуп турар.

Бистиң большевик партиявыс кадрларны четпестер-биле эптеш чок болурунга, тура дүшпейн бурунгаар чоруурунга, коммунистиг тургузуушкуннуң бүгү-ле ажылдарынга чаа-чаа чедиишкиннерни улам-на хөйүү чедип алырынга кижизидип турар. ВКП(б) райкомнары большевикчи шүгүмчүлелди болгаш боттшүгүмчүлелди калбартып, партия эге организациялары-биле эң-не чоокшулажыр болгаш оларның нелгелдерин болгаш хереглелерин ыык бидир болур хүлээлгелиглер.

Отчёт-соңгулдалыг хуралдарга болгаш конференцияларга коммунистерниң кылган шүгүмчүлелдерин партия райкомнары болгаш эге организациялары ыяавыла өөренип көрген турар болгаш оларның кылган үнелиг саналдарының болгаш эдилгелериниң чаңгызын-даа эскербейн эртирип болбас хүлээлгелиглер.

Бистиң областың партия организацияларының эң чугула хүлээлгези — ажылдың стилин болгаш аргаларын сайзырадыры, партийжи удуртулганы тодаргай, дириг болгаш боттуг болдурары, масса чоннуң өзүп турар идепкейинге даянган турарын бүгү хемчеглерни ап турган чедип алыры болуп турар. Большевикчи шын удуртулганың чугула үүлү болза, чон-биле дириг, сырый харылзааны тудары, чоннуң ортузунга организакчы болгаш политиктиг ажылдарны чорударының аргаларын билири болур.

Ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң V сессиязы

Бо чылдың январь 31-де Кызылдың Сталин аттыг культура Бажыңынга Тыва автономнуг областың ажылчы чоннар депутаттарының область Совединиң V дугаар сессиязы ажытынган. Сессияны область Совединиң күүскомунуң даргазының оралакчызы депутат Э. М. Суровцев ажыткан. Сессияның даргазынга депутат И. Е. Томилинни болгаш секретаринге депутат Х. К. Долуманы соңгаан.

Сессияга чугаалажыры-биле мооң адаанда хүннүң айтырыын бадылаан.

1. Коммунал ажыл-агыйларның талазы-биле чер-чер Советтериниң сорулгалары (Илеткелчи облкүүскомның даргазының оралакчызы депутат П. С. Гусев).

2. Соңгукчуларның шүгүмчүлелдиг саналдарының күүселдезиниң дугайы. (Илеткелчи облкүүскомнуң секретари депутат М. И. Пахомов).

3. Организастыг айтырыг.

Сессияның ажылының бир дугаар хүнүнде бир дугаар айтырыгның талазы-биле илеткел болгаш область Совединиң коммунал ажыл-агый талазы-биле доктаамал комиссияның эдеринчи илеткелин дыннаан.

Күш-хүнүнге авансалар

ШАГААН-АРЫГ. (**Телефон-биле**). Улуг-Хем районнуң Торгалыгда «Свобода труда» колхоз чыл отчёдунуң бетинде колхозчуларга оларның күш-хүнүн ажылдап алганын барымдаалап авансага тарааны берип турар.

Чоокта чаа колхозтуң хову бригадири эш Афанасьев авансага 1200 килограмм тарааны, колхозчу Хохлов 2500 килограмм тарааны, колхозчу Дамба 1500 килограмм тарааны, колхозтуң дарганы Жаров 2700 килограмм тарааны, хой кадарчызы Чигжит-оол 2500 килограмм тарааны, инек кадарчызы Дамба 1700 килограмм тарааны алганчар. Тараа болгаш акша база дүк болгаш өске-даа үүлдерни авансага оон-даа өске хөй колхозчулар алган.

МАГНИТОГОРСК ХООРАЙ

Магнитогорскиниң металлургия комбинадынга

Комбинаттың директору эш БОРИСОВКА
Комбинаттын кол инженери эш ВОРОНОВКА
ВКП(б) ТК-ның парторгу эш СВЕТЛОВКА
Завкомнуң даргазы эш ПЛИСКАНОВКА
ВЛКСМ ТК-ның комсоргу эш ПАНКОВКА

Чурттуң күчү-шыдалдыг металлургия баазазы—ук комбинатты ажылдадып эгелээн хүнүнден бээр чээрби чыл болганын холбаштыр Магнитогорскиниң металлургия комбинадының болгаш «Магнитогорстрой» трестиң эр, херээжен ажылчыннарынга, инженерлеринге, техниктеринге болгаш албан хаакчыттарынга байыр чедирип, амыр-менди айтырып тур мен.

Бистиң Төрээн чуртувустуң шынчы оолдары болгаш кыстары, магнитогоржулар бо бүгү чылдарда комбинаттың бүдүрүкчү күчү-шыдалын тургузарынга ак-сеткилдиг болгаш шылгараңгайы-биле ажылдап, чаа техниканы чедиишкиннии-биле шиңгээдип ап, металлды кылып үндүрерин соксаал чокка көвүдедип турганнар болгаш бистиң чуртувустуң металл хандырылгазының талазы-биле партияның болгаш чазактың салган сорулгаларын база-ла алдарлыы-биле күүседип келгеннер.

Боттарыңарның ажылыңарга чаа-чаа чедиишкинниг болуруңарны силерге сеткилимниң ханызындан күзедим, эштер.

И. Сталин.

Н. В. Гогольдуң өлген хүнүнден бээр чүс чыл болганынга

КИШИНЕВ. Улуг орус чогаалчы Н. В. Гогольдуң өлген хүнүнден бээр чүс чыл болганынга белеткелдер Молдавияның хоорайларында болгаш суурларында чоруп турар. Гогольдуң хүннерин эртериниң талазы-биле хемчеглерни чугаалашкан Молдав республиканың профэвилелдер чөвүлелиниң Президиумунуң хуралы болуп эрткен. Чогаалчының амыдыралының болгаш чогаал ажылдарының дугайында лекцияларны болгаш илеткелдерни профэвилел организациялары ажылчыннарга кылып турар. Н. В. Гогольдуң чогаалдарын номчуурунуң конкурстары болуп турар.

Н. В. Гогольга алдар болдурган делгелгелер дыка хөй районнар төптеринде ажытынгылаан.

КРИВОЙ РОГ. Криворожскийниң демир орук бассейнинде бүдүрүлгелер улуг орус чогаалчы Н. В. Гогольдуң өлген хүнүнден бээр чүс чыл болганынга белеткенип турар. Хоорай болгаш завод комиссияларын тургускан. Дагжыларның боттывынгыр уран-үүлдери чогаалчының чогаал ажылдарынга алдар болдурган литература кежээлерин белеткеп турар.

Коминтерна аттыг рудниктиң культура Ордузунуң шии, ыр болгаш танцы бөлүгүмнериниң чүс ажыг киржикчилери «Майская ночь» деп шииниң белеткелинде киржип турар. Криворожскийниң шии театрының коллективи «Ревизорну» үндүреринге белеткенип турар.

(СЭТА).

Мурнуу чүкте хову ажылдары

СТАЛИНАБАД. Дюшамбинский районнуң Калинин аттыг колхозу эрткен чылдан бир неделя эрте чылыг черлерге өстүрүп үндүрген калусталарны болгаш томаттарны тарып эгелээн.

Гиссарскаяның бүгү колхозтары часкы ажылдарны эгелээн. Садтарда виноград олуртуп тарыыр черлерни андарып, кат-чимистиг ыяштарның олуртуушкуну чоруп турар.

ТЕРМЕЗ. Мурхан-Дарьинскиниң ыяш ажыл чери ыяш тарып олуртур ажылды эгелээн. Ширабадск районнуң Талимаранскийниң магистраль каналының зоназында чаа төргүнер олуртуушкунун чорудуп турар.

Каналдың эриктерине, ооң чоогунга эрткен чылдың күзүнүнден ийи катап хөй — 300 муң чаш ыяштарны олуртурун айыткан.

БУХАРА. Областың районнарының хөй нуруузу хөвең тарыыр черлерни илиртеп эгелээн. Бухара районнуң «Кызыл Аскер» көдээ ажыл-агый артели баштайгы 150 гектар черни илиртеп дооскан.

(СЭТА).

Часка чедиишкинниг ужуражыр

„Тиилелге" колхозта

ЧАА-ХӨЛ. (**Телефон-биле**). Чаа-Хөл районнуң Кара-Талда «Тиилелге» көдээ ажыл-агый артели (даргазы Шеңгирбен, партия эге организациязының секретари Чигден) 1952 чылдың часкы тарылга кампаниязынга кошкак белеткенип турар. Ооң барымдаазы болза ук колхозтуң часкы тарылгазынга 76 тонна ажыг үрезин тараалар херек болза, ам уруп алганы үүгле 68 тонна болуп турарындан тодаргай көстүр. Тус-тус культуралар талазы-биле ап көөрге: кызыл-тас үрезини 48 тонна херек болза, херек кырында уруп алганы 45 тонна, арбай үрезини 4,5 тонна херек болза, 6,5 тоннаны, сула үрезини 18 тонна херек болза, 10,5 тоннаны, чинге-тараа үрезини 6,1 тонна херек болза, 6,1 тоннаны уруп алган болуп турар. Моон алгаш көөрге кол культура болур кызыл-тас үрезини болгаш сула үрезини ам-даа чедир урдунмаан болуп турар-дыр.

Көдээ ажыл-агыйның чепсек-херекселдериниң септелгезиниң талазы-биле ап көөрге: 12 андазыннарның болгаш 18 илиирлериниң чаңгызын-даа септеп албаан, ол ышкаш ажыл аъттарының дериг-херекселдериниң септелгезинче ам-даа эгелеп кирбээн. Бедик дүжүт ажаап алырының белеткели кылдыр агротехниктиг хемчеглерни база ап чоруттайн турар. Эрткен чылын колхозтуң тараа шөлдерин мал киреринден камгалаары-биле 15 километр дуртуг херим кажааны кылган турган, ынчаарга колхозтуң хову бригадири турган Сымчаан-оол дээрзи чамдык колхозчулар-биле эвилелдежип алгаш ол кажааның бүгү ыяш тарын бодунуң кара дуразы-биле одаар ыяшка ажыглап дооскан. Ынчангаш ам ол тараа шөлдерин катап кажаалаарынга эвээш эвес ыяш хереглетинип турар болза-даа, ол талазы-биле колхоз баштаар чери амдыгаа чедир кандыг-даа хемчеглерни албайн турар.

Үрезин арыглаашкынын хожудатпас

Бай-Тайга районнуң «Дөң-Терек» көдээ ажыл-агый артели бо чылдың тарылгазынга тараа культураларының ниитизи-биле 80 тонна үрезинин белеткээр ужурлуг. Колхозта үрезинге хереглээр тараалар четчир турбуже, ам үүгле 14 тонна кызыл-тас үрезинин арыглап алган. Үрезин арыглаар кижилерниң сортировказы үргүлчү үрелип турарындан оларның ажылының түннели кончуг эвээш болуп турар.

Тарылганың кол үүлү — үрезин белеткели мындыг дүвүрээзиниг байдалда турда-ла колхоз даргазы эш Маадыр кандыг-даа хемчег албайн турар.

Колхоз баштаар чериндеи үрезин арыглаар машиналарны септеп ажылдадыр болгаш ында ажылдап турар кижилерниң ажылын үзүктел чок организастаар дугайында боттуг хемчеглер алыры негетинип турар.

ВКП(б) ОБКОМУНДА БОЛГАШ ОБЛКҮҮСКОМДА

1951 чылда колхозтарга тудуг түннелдериниң болгаш 1952 чылда колхозтарга чуртталга, бүдүрүлге, культур-амыдырал болгаш мал кажааларының тудугларының планының дугайында

Көдээ болгаш колхоз тудуунуң эргелели, көдээ ажыл-агыйның область эргелели, ВКП(б)-ниң чамдык райкомнары болгаш райкүүскомнар колхозтарга тудуушкунну чорударының болгаш колхозчу араттарны сууржулгага шилчидериниң ужур-дузазын чедир үнелеп көрбейн, ол ажылды мүрнуку хевээр кончуг багай удуртуп, 1951 чылда эш Сталинга чоруткан чагаада тудуг талазы-биле колхозчуларның алган хүлээлгелерин күүседирин хандырбаан деп, чоокта чаа болган ВКП(б) обкомунуң бюрозу болгаш область Совединиң күүскому демдеглээн.

Ооң чылдагаанындан колхозтарга 1940 чуртталга бажыңнары тударының орнунга үүгле 955 бажыңны туткан азы планны 61,7 хуу күүсеткен. Мал кажааларының планы үүгле 74,0 хуу, суг күжү-биле ажылдаар электростанцияларының—44,7 хуу, культур-амыдыралдың тудугларының — 57,8 хуу күүсетинген. Узун хуусаалыг чээлилерден колхозтар 2,3 миллион рубльди, колхозчулар 532 муң рубльди чедир ажыглаваан.

Көдээ болгаш колхоз тудуунуң эргелели ооң начальниги эш Смирнов колхозтарда тудуг ажылын мергежилдиг эвес, кыры-биле удуртуп, тудуг бригадаларының ажылынга эргежок чугула организастыг болгаш техниктиг дузаламчыны көргүспейн, бодунга онаашкан үүлээлгезин күүседип шыдавайн турар деп доктаалда демдеглээн. Ындыг удуртулганың түннелинде чуртталга бажыңнарының 30 хуузу, бүдүрүлге болгаш мал ажылының тудугларының 50 хуу хирези техниктиг төлевилелдерни барымдаалавайн тутунган болгаш ажыглалга кыраша чок дужаатынган, дыка хөй чуртталга бажыңнары туйбу печка чок болуп турар, а 348 чуртталга бажыңнары болгаш 96 мал кажаалары ам-даа тудулгада хевээр.

Колхозтарда доктаамал тудуг бригадаларынга күш-ажыл кылып шыдаар колхозчуларның 30 — 35 хуузун киирер ужурлуг турбуже, ВКП(б)-ниң чамдык райкомнары, колхозтарда партия эге организациялары чогуур хемчеглер албаан, бригадаларга полит-массалыг ажылды болгаш социалистиг чарышты кошкак чоруткан.

ВКП(б) обкомунуң бюрозу, область Совединиң күүскому бо четпестерни демдеглээш, 1952 чылда колхозтар тудуунуң талазы-биле ап чорудар боттуг хемчеглерни айыткан.

1951 чылдың дургузунда колхозтарга тудуг ажылының түннелин февраль 10-дан эртирбейн чугаалажып, бар турар улуг четпестерни узуткаар болгаш 1952 чылда колхозтарга тудуг ажылын күштелдирер тодаргай хемчеглерни алырын көдээ болгаш колхоз тудуунуң эргелелинге, көдээ ажыл-агыйның область эргелелинге, ВКП(б) райкомнарынга болгаш райкүүскомнарга дааскан.

1952 чылда колхозтарга тудуг планынга бадылатынган үүлдер болза: 1100 чуртталга бажыңнары, 165 бүдүрүлге тудуглары, 64500 санныг мал кирер мал кажаалары, 10.000 куш кирер куш кажаалары болгаш 110 культур-амыдыралдың тудуглары, база доозулбаан 348 чуртталга бажыңнарының тудуун доозар.

1952 чылда көдээ болгаш колхоз электростанцияларының тудуунуң планын 817 киловатт күүлүг 14 санныг электростанциялар тудар кылдыр бадылаан. Ооң иштинде 667 киловатт күүлүг суг күжү-биле ажылдаар электростанциялары 8 база 150 киловатт күүлүг чылыг биле ажылдаар электростанциялар 6.

Бо планны боттандырар дугайында ВКП(б) райкомнары, райкүүскомнар, көдээ болгаш колхоз тудуунуң эргелели, көдээ ажыл-агыйның область эргелели тодаргай хемчеглерни алыр хүлээлгелиг. Чуртталга бажыңнарының, бүдүрүлгениң, мал ажылының, культур-амыдыралдың тудугларының планын болгаш ыяш материалды белеткээриниң, ону тудуг шөлдеринге сөөртүрүнүң ай графигин колхоз бүрүзүнге 1952 чылдың февраль 5-тен эртирбейн чедирер ужурлуг. Колхозтарда доктаамал тудуг бригадаларынга күш-ажылы кылып шыдаар колхозчуларның 30—35 хуузун киирер, оларның бригадирлеринге тудуг ажылын эки билир кижилерни бадылаар, тудугжуларның күш-ажылының төлевирин шын организастаар болгаш тудуг ажылында колхозчуларны тудугга хамаарышпас өске ажылдарже чардыктырып болбас.

Чангыс-аай төлевилелдерни сагып күүседип турары дээш, тудугнуң шынары дээш шыңгыы контрольду тургузар, тудуг планын күүседиринге колхозтарга өй-шаанда организас-техниктиг дузаламчыны көргүзери чугула.

Чуртталганың, бүдүрүлгениң болгаш мал кажааларының тудугларын колхозтарның бүдүрүлге планнарынга киирер болгаш колхозчуларның ниити хуралынга бадылаары эргежок чугула.

Тудуг ыяжы белеткээр черлерни февраль 10-дан эртирбейн колхозтарга тускайлап айтып бээрин ыяш ажыл-агыйының эргелелинге болгаш райкүүскомнарга айыткан. Колхозтарның тудуг ыяжын сөөртүрүнге болгаш дилеринге база хөй күш-кирер ажылдарның механизациязын чорударынга, электри күжүн мал ажылының фермаларынга ажыглаарынга улуг дузаны колхозтарга МТС-тер көргүзер ужурлуг.

ВКП(б) обкомунуң бюрозунуң болгаш область Совединиң күүскомунуң доктаалында оон ыңай айтып турары болза, колхозтарга тудуг талазы-биле янзы-бүрү мергежилдиг кадрларны бо чылын 900 кижиге чедир белеткээр. Бо чугула ажылды күүседирин ВКП(б) райкомнары, райкүүском, көдээ болгаш колхоз тудуунуң эргелели хандырар ужурлуг. Колхозчу араттарны өглерден бажыңнарже шилчидер болгаш тудуг планын күүседир талазы-биле 1952 чылда колхозтарга шеф дузаламчызын хоорайның, район төптериниң будүрүлге черлери, организациялары экижидеринче ВКП(б)-ниң хооркому болгаш райкомнары онза кичээнгей салыр.

Тудуг ажылынга коммунистерниң 35—40 хуузун киирерин, тудуг бригадаларынга партия болгаш партия-комсомол бөлүктерин организастап, тудугга оларның организакчы болгаш удуртукчу ролюн хандырарын ВКП(б) райкомнарынга, колхозтарның партия эге организацияларынга хүлээткен. Тудуг планын бедик шынарлыг күүседир дээш социалистиг чарышты тудугжуларның ортузунга калбартыры партия организацияларының кол сорулгаларының бирээзи.

Көдээ ажыл-агый банкызының область конторазы болгаш ооң кылдистери колхозтарга узун хуусаалыг чээлилер тыпсырда эрткен чылдарда болдунуп турган четпестерни узуткааш, колхозтарга болгаш колхозчуларга тывыскан күүнге чээлилерин чогуур өйүнде база чөп шыа ажыглаар дугайында шыңгыы контрольду тургузарын, садыг шугумубиле хирээ, балды, демир дээн ышкаш тудуг материалдарын колхозтарга садыглаарын доктаалда айтып турар.

Колхозтарда тудуг ажылының түннелин ай санында үндүрүп, тудуг чорудулгазында илерээн четпестерни узуткаар талазы-биле тодаргай хемчеглерни ап тургаш, тудугнуң күүнге планын 1952 чылдың ноябрь 1-де колхоз бүрүзүнге күүсеткен турарын хандырарын ВКП(б) райкомнарынга болгаш райкүүскомнарга дааскан.

ВКП(б) обкомунуң бюрозунуң болгаш область Совединиң күүскомунуң доктаалында айыткан хемчеглериниң улуг политик-ажыл-агый ужур-дузазын ханызы-биле билип, оларны өй-шаанда бедик шынарлыг күүседир дээш партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнары, колхозтар баштаар черлери каш дапкыр күш-биле ажылдаар ужурлуг.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Таңды районнуң партия конференциязы

1952 чылдың январь 26—27 хүннеринде Таңды районнуң партия конференциязы болуп эткен. ВКП(б) райкомунуң ажылының дугайында отчёт илеткелди ВКП(б) райкомунуң секретари эш Шкляев кылган.

Отчёттуг үениң дургузунда партийжи-политиктиг болгаш партийжи-организастыг ажылдарның деннелиниң бедээнин илеткелчи чугаалаан. Отчёттуг үениң иштинде партия организацияларында хөй-шиити болгаш ажыл-агай организацияларының ажылын удуртур, углап-шиглээр, контрольдаар ажыл дынзаан.

Ооң түннелинде район 1951 чылда ажыл-агай, культур тургузуушкунунга эвээш эвес чедиишкиннерлиг болган. Районнуң тараачын болгаш арат ажыл-агыйлыг өрегелериниң 99 хуузу колхозтарже кирген. Социалистиг көдээ ажыл-агыйның шалыпчыларының хүрээлеңи өскен. Район чылгы, хаван, теве өстүрериниң планын күүсеткен. Калинин аттыг, «Сталинский путь», «Новый путь», колхозтар ниитиниң малын өстүрериниң планын чедиишкинниг күүсеткеннер. Оюн Ноокай, Мария Залудская ышкаш мурнакчы малчыннар районнуң колхозтарында, совхозта өзүп турар. Элегесте колхозтар аразында суг күжү-биле ажылдаар чаа электростанциязын ажыглалга киирген.

Районда партия чырыдыышкынының ажылы эткен өредилге чылынга дөмейлээрге бо чылын организастыг эгелээн. Район төвүнде ВКП(б) төөгүзүн өөренир бедиткен хевирнин бөлгүмү (пропагандизи эш Горбачева), «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөренир бөлгүм (пропагандизи эш Лёзный) өөредилгеге эки түннелдерни чедип алганнар.

Партия эге организацияларының хөй кезии эткен чылдарга дөмейлээрге, ажылын экижидип, партия хуралдарын өй-шаанда кылып турар апарган. Партия амыдыралынга коммунистерниң киржилгезиниң экижээнин чоокта чаа болуп эткилээн партия эге организацияларының отчёт-соңгулдалыг хуралдары көргүскен.

Чедиишкиннер-биле чергелештир отчёттуг үениң иштинде ВКП(б) райкомунуң ажылынга көзүлген улуг четпестерни болгаш чамдык частыларны конференция демдеглээн.

ВКП(б) райкому, ооң бюрозу районга чурт үлетпүрүн сайзырадырының ажылын багай удуртуп келген. Райпромкомбинат 1951 чылда планын күүсетпээн. ВКП(б) райкому райпромкомбинатта партия эге организациязын улам быжыглаарының улуу, харын ында партия эге организациязын дүжүргеш, партийжи-комсомол бөлүү кылдыр тургускан.

ВКП(б) райкомунуң бирги секретари эш Шкляев болгаш ийиги секретари эш Тамба олар чурт үлетпүрүн хөгжүдериниң херээн үнелевейн турганнар. Олар болза, ажыл-агый адырларын удуртурунуң большевикчи методун боттандырарынче райком бюрозунуң ажылын угландырбааннар.

ВКП(б) райкому көдээ ажыл-агыйны сайзырадырының, колхозтарны организас, ажыл-агый талазы-биле быжыглаарының айтырыын багай удуртканын. Районда «Элегес» совхозу ажыл-агыйның барык бүгү көргүзүгленинге багай түннелдиг болган, ылангыя га бүрүзүнден 14 центнер тараа дүжүдүн алыр планныг тургаш, чүгле 7 центнер дүжүттү алган. Район ам часкы тарылгага багай белеткенип, үрезин уруушкунунуң, машина, чепсек-хереклелдер септээриниң болгаш кышкы агротехниктиг хемчеглериниң планын күүсетпейн турар.

Партийжи-политиктиг ажылдарны ажыл-агый сорулгалары-биле лүүштүр чорударын районнуң партия организациязы чедип албаан. Район мал өстүрериниң болгаш мал ажылының продуктулуун бедидериниң ниити планын күүсетпээни, колхоз тудуунуң планын чүгле 54 хуу күүсеткени бо дугайын херечилеп турар. Сталин аттыг, «Сталинский путь» колхозтар чыл дургузунда чуртталганың чаңгыс-даа чаа бажының тутпааннар, ооң уламындан колхозчуларны өглерден бажыңнарже чуртталдыр киирериниң темпизи кончуг оожум чоруп турар. Күрүнеден районнуң колхозтар тудуунга ажыглаары-биле берген эгитинмес болгаш узун хуусаалыг чээлилериниң чүгле 59 хуузу, ооң иштинде мал кажааларының тудуунга тускайлап бергениниң чүгле 19 хуузу ажыглатынган.

ВКП(б) райкому болгаш ооң бюрозу болза, партияның үндезини — партия эге организацияларын быжыглаар, оларның удуртукчу болгаш организакчы ролүн бедидер талазы-биле кошкак ажылдап келген. Райпода, суд, прокуратурада, Бай-Хаак суур Соединде партия эге организациялары боттарының хуралдарын бүдүн чыл иштинде 2—4-ле катап чыылдырганнар. Отчёттуг үеде мурнакчы ажылчыннарны болгаш колхозчуларны партияның хүрээлеңинге киирип алыр ажыл багай чорутунган. Аныяк коммунистерниң орутузунга кижизидилгелиг ажыл эң-не сула чорутунган, ВКП(б) кежигүнүнге кандидаттарның хөй кезии кандидат стажын эртирген болуп турар.

ВКП(б) райкому партия чырыдыышкынының херээн кошкак удуртуп турарындан «Красный партизан», Калинин аттыг, «Победа» колхозтарда болгаш өске-даа чамдык черлерде коммунистерниң политиктиг өредилгези багай чоруп турар. ВКП(б) райкому, ооң бюрозу районнуң партия организациязынга шүгүмчүлелди болгаш бот-шүгүмчүлелди калбартпайн турганы-биле четпестер чогуур үезинде узуткатынмайн келген.

Районнуң партия организациялары ажылчы чоннуң ортузунга тайылбыр массалыг ажылдарны, эң ылангыя херээженнер ортузунга ажылды эң багай чорутканын конференция демдеглээн. ВКП(б) райкому, ооң бюрозу Советтер болгаш чамдык ажыл-агый организацияларының ажылын контрольдаар чоруун кошкадып, харын оларның ажылын боду холгаарлап, партия организацияларының чамдык ажылдакчылары партияның кижизидилге массалыг ажылын албадалдың методу-биле солуп турган чорукту конференция частыры деп санаан. Ындыг чоруктун уламы-биле ажылчы чоннарның депутаттар Соединиң райкүүскому бодунуң ажылын суларадып, чамдык бодунуң кылыр ужурлуг ажылдарын партия райкомунче чууй каап, инициатив чок ажылдап турган. Көдээ Советтер колхозтарны удуртуп башкарарындан барык-ла чайлай берген тургулаанын конференцияга келген делегаттар шынгыызы-биле шүгүмчүлээн.

Делегат эш Лёзный бодунуң саналынга ВКП(б) райкомунуң бюрозунуң ажылынга турган улуг четпестерни илередип шүгүмчүлээн: — ажыл дугайында бюро кежигүннери эштер Шкляев, Тамба, Лебедев оларның аразынга дугурушпас чоруктар удаа-дараа болуп турган, шүгүмчүлелди кызып кызыгаарлаарының чамдык фактылары эштер Шкляев, Тамба оларга бар турган. Бюронуң хуралдары белеткел чок эртер чоруктар удаа-дараа болуп турган — деп ол чугаалаан. Делегаттар эштер Таржаа, Решетников, Негей олар ВКП(б) райкомунуң ажылдакчылары партия эге организацияларынга практиктиг дузаны эки чедирбейн турганын, райкомнуң чамдык ажылдакчыларының талазынга бюрократизмниң бар турганын болгаш коммунистерниң саналдарын боттандырар ажылдарны чорутпайн турганын илередип шүгүмчүлээннер.

Районнуң партия организациязының партийжи-организастыг болгаш партийжи-политиктиг ажылдарын моон соңгаар улам экижидеринге угланган тодаргай шиитпирни конференция хүлээп алган.

Конференцияның ажылынга ВКП(б) обкомунуң секретари эш Анкудинов база киришкен.

* * *

ВКП(б) райкомунуң бир дугаар пленуму ВКП(б) райкомунуң бюрозунуң составын, килдистериниң эргелекчилерин соңгаан. ВКП(б) райкомунуң бир дугаар секретаринге эш А. М. Зайцев, ийи дугаар секретаринге эш М. С. Лопсан-оол, секретаринге эш Н. И. Михеев олар соңгутурганнар.

Москваның Сталин аттыг автозаводунуң аныяк ажылчыннары болгаш тускай эртемниглери үнелиг саналды кииргеннер. Бүдүрүп үндүрер кылыг бүрүзүнге металл чарыгдалын ниитизи-биле эвээжедири дээш социалистиг чарышты эгелээр деп олар шиитпирлээннер.

Аныяк стахановчуларның патриотчу эгелээшкинин автозаводтуң бүгү цехтери калбаа-биле дектий бергеннер.

Чурукта: металл чарыгдалын ниитизи-биле эвээжедир дээш чарыштың эгелекчилери (солагай таладан оң талаже) дарганнар цехтиң бригадирлери Н. Д. Иванов, В. В. Шукин, болгаш В. К. Кокошка.

Чуруу В. Зуниннин.
СЭТА-ның пресслишези.

Школаларның методтуг катыжылгаларының ажылын экижидер

Большевик партия, совет чазак болгаш эш Сталин коммунизмниң аныяк салгакчыларын кижизидеринче канчаар-даа аажок улуг ичээнгейни салып турар болгаш башкыларның идей-политиктиг, педагогика база методтуг арга-мергежилин хүн үргүлчү бедидериниң чугула сорулгазын улус өөредилгезиниң бүгү ажылдакчыларының мурнунга тургускан. Бо улуг сорулгачы күүседири-биле областың бүгү школаларында башкыларның методтуг катыжылгалары ажылдап турар болгай.

Ынчаарга методтуг катыжылгаларның кол сорулгалары болза, башкыларның идей-политиктиг, педагогиктиг болгаш методтуг мергежилдерин үргүлчү бедидеринге дузалаар; эң эки башкыларның болгаш класс удуртукчуларының ажылының дуржулгаларын өөреннип көөр болгаш ону нептередир; класстарның ажык уроктарын болгаш педагогиктиг номчулгалар чорудар.

Методиктиг катыжылгаларның удуртукчулары чартык чылда планнар турар болгаш ооң бирээзин областың башкылар билии бедидер институдунче ыяавыла чорудар.

Облононуң болгаш областың Башкылар билии бедидер институдунуң бо ниити билдингир айтыышкыннарын Өвүр районнуң улус өөредилге килдизи (эргелекчизи эш Папый-оол) дыка четпес күүседип турар. Районда үш черде 6 школаларның (Хандагайтыда № 1 болгаш № 2 школалар, Саглы, Солчур школалары, Дус-Даг, Чалааты школалары) метод катыжылгалары 1951 чылдың октябрьде тургустунган кылдыр санатынып турар, а оларның тургустунганының дугайында, кылыр ажылдарының дугайында районнуң дужаалы мынчага чедир Башкылар билии бедидер институтта келбээн болуп турар.

Ол методтуг катыжылгаларның кылыр ажылдарының бирги чартык чылда планнары база чок болган, а районодан оларның ажылдарын чаңгыс-даа катап хынаваан болган. Районо эргелекчизи эш Папый-оол бо чугула сорулганың дугайын башкыларның январь төвүлел хуралынга көңгүс ыытавайн барган, чүге дээрге, бо талазы-биле шуут ажыл чорутпааны үк январь төвүлел хуралга илерээн.

Областың башкылар билии бедидер институдунуң үргүлчү чорудуп турган политиктиг, педагогиктиг, методтуг чагаалары болгаш өскедаа чугула айтыышкыннары эш Папый-оолдуң албан кылыр столунуң иштинде болгаш улуг сарыг шкафының иштинде сумуларже чорутунмаан ол-ла хевээр чыткылааны илерээн. Ужуру болза, школаларга, башкыларга хүн үргүлчү хереглетинип турар ол чугула дузаламчыларны черле саадатпайн көвүдедир чара парлаткылааш, доп-дораан методтуг катыжылгаларның удуртукчуларынче чорудуп бээр ужурлуг турган.

Бар кылдыр санатынып турар ол метод катыжылгаларының ажылдап турары кончуг чаржынчыг болуп турар. Саглы, Солчурнуң методтуг катыжылгаларының (удуртукчузу эш Дагбыш) төвүлел хуралы бүгү 1951 чылдың дургузунда чүгле үш удаа болган. Анаа башкыларның уроктарын четче анализтаваан болгаш метод солчулгазының ажык уроктарын чорутпаан болуп турар, ында аныяк башкылар педагогика талазы-биле улуг дузаламчы негеп турар болзадаа, оларга кандыг-даа методтуг дузаламчы көргүспейн турар.

Ол шыкаш, Дус-Даг, Чалааты болгаш Хандагайты школаларының методтуг катыжылгалары база четпес ажылдап турары ол школаларның педсоветтериниң хуралдарынга илерээн. Оларның удуртукчулары Дамбыл, Шарый-оол оларга районодан боттуг дузаламчы бербээн болгаш оларның ажылын үргүлчү хынавайн турган.

Ол школаларда метод солчулгазының ажык уроктары кончуг эвээш болуп турар. Ооң ужурундан экидаа, багай-даа эткен уроктарның анализи үнмейн турар. Районунуң талазындан башкыларның идей-политиктиг, педагогиктиг болгаш методтуг билиглери-биле мергежилдерин хүн үргүлчү өрүлдириниче сагыш салбайн турарының ужурундан ылаңгыя Хандагайты чеди чыл, Саглы, Дус-Даг болгаш өске-даа школаларның өөредилге-кижизидилгелиг ажылының шынары кончуг куду болган, 1951—52 өөредилге чылдарының бирги чартыында ол школаларның 166 өөреникчилери багай өөренгени районнуң төвүлел хралынга болган илеткелге демдеглингеп. Чүгле Торгалыг школазында ангыда районнуң бүгү школаларының эткен чартык чылда өөредилгезиниң шынары дөңгүп-ле 70—80 хуу болуп турар. Чамдык эки ажылдыг башкылардан ангыда Топуй-оол, Сумуя, Хопеек, Мартна дээн ышкаш башкыларның уроктары кончуг куду деннелде эртип турар.

Башкыларның ниити идей-политиктиг билииниң дендии кудуунда, база оларның политиктиг өөредилгеге өөренмейн турарының ужурундан мораль-политика талазы-биле үрелип, алдагдалдарга таваржып турар башкылар база бар дээрзи районнуң декабрь 29-та болган алды дугаар комсомол конференциязынга болгаш январьде болган башкылар конференциязынга илерээн.

Ооң чижээн допчулаарга мындыг: Солчурда башкылап турар комсомолчу Топуй-оол уруу өлү бээрге чурттап турган бажының «аза буктуг» дээш каапкаш барган. Саглы школазында башкылап турар комсомолчу Анай-оолдуң ийи катап кадай ап турганын комсомол конференциязынга шүгүмчүлээрге «совет хамаатызы болганымда бодум билирмен» деп удурланган болгай. Комсомолчу башкы Чозар арагалааш хилинчек чок олурган кадайының бажын чулбарлаар, аныяк башкы Маадыр-оолдуң арындан чудурук балыы черле читпестээн, комсомолчу башкы Доржу-Даваа арагалааш улуг чудуруун чаяры кедерээн.

Башкы Анай-оол кичээл шагында шайлаары дам барып турган болгаш ооң өөреникчилери чалгаарап манап олургулап турганы төвүлел хуралга илерээн. Районо эргелекчизи эш Папый-оол бо бүгү фактыларны билип турза-даа оларны чидиреринин хемчеглерин ап чорутпаан болгаш бо дугайын харын облонога безин дыннатпайн турганы илерээн.

Районнуң школаларының өөредилге-кижизидилгелиг ажылын шынарыдарының болгаш башкыларның идей-политиктиг болгаш башкылаар арга-мергежилин бедидериниң бир кол аргазы болур башкыларның метод катыжылгаларының ажылын райондан дарый сегидериниң дугайында Өвүр районнуң башкыларының январь төвүлел хуралының шиитпирин херек кырында күүседири негетинип турар.

С. САНДЮ.

„ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун“ өөренир бөлгүм

Бай-Тайга районнуң төвү Тээли суурда районнуң 7 чыл школгаының чанында «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөренир бөлгүм ажылдап турар. Бөлгүмде 27 партия, совет активтери өөренип турар. Бөлгүмнүң өөредилгези 1951 чылдың октябрьниң 15-те эгелээн, неделяда 2 катап кичээлдеп турар.

Бөлгүмнүң дыннакчылары ам үеде «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзунун» 3 бөлүүн өөренип доскаш, ам 4-кү бөлүктү өөренип турар. Осн-биле кады эш Л. П. Бериянның «Октябрьниң социалистиг Улуг революциязының 34 чыл болган оюнуң дугайында» илеткелин 4 шак иштинде өөренип эткен. Бөлгүмнүң дыннакчылары өөренип эткен бөлүктерин конспектилеп ап турарлар.

Өөренип эткен материалдарны шиңгээдип алырынга дыннакчылар Калдар-оол, Салыы, Допул олар эки түннелди көргүзүп турарлар.

Пропагандист өөренип эткен темаларны катаптаарынчы айтырыглаарының планын тургускаш, ол планны өзугаар дыннакчыларга онаалганы берип, беседалажыышкынны чорудуп турар. Дыннакчылар беседалажыышкын кичээлдеринге эки белеткелдиг кээп, идепкейлиг киржип турар.

Ооң-биле чергелештир бөлгүмнүң ажылында четпестер база бар, чүл дээрге, бөлгүмнүң дыннакчыларындан чамдык кижилер хөй удаа кичээлдерни үзүп, бөлгүмнүң организастыг шынарын кудуладып турар. Ылангыя коммунист эштер Назыты, Чүлдүм, Х. Делгер-оол олар дыка хөй кичээлдерни үскен болгаш боттарының политиктиг билиин бедидип алырынче сагыш салбайн турарлар.

Ынчангаш бөлгүмнүң кичээлдериниң идейлиг деннелиниң бедик болуру-биле кады, организастыг шынары бедик болур төлээде, кичээл үзүп турар коммунистерниң хамааржып турары партия эге организациялар дарый боттуг хемчег алыры чугула.

М. ЧАМЫЯН.

Эге организациялар секретарьлериниң семинары

Чоокта чаа Өвүр районнуң албан черлеринде болгаш колхозтарында партия эге организацияларының секретарьлериниң семинары район төвүнге болуп эткен.

Семинарга бүгү партия эге организацияларының секретарьлери киришкеннер. Олар аңаа партия организацияларының сорулгаларынга холбаштыр партийжи-политиктиг болгаш партийжи-организастыг ажылдарның кол-кол янзы-бүрү темаларын өөренгеннер. Ылаңгыя «пропаганда болгаш агитация ажылдарының хевирлери база аргалары», «районнуң колхозтарда партия организацияларының сорулгалары» деп темаларга илеткелдер болгулаан. Семинарга илеткелдерни ВКП(б) райкомунуң секретарьлери номчугулаан.

Партия организацияларының секретарьлеринден «Кызыл тук» колхозта эш Бузур-оол, «Коммунизмче орук» колхозта эш Дамдын олар бо семинарга онза идепкейлиг киржип, өөренип эткен темаларны эки шиңгээдип алганнар.

М. ЧҮЛДҮМ.

Колхозчуларга лекция

Бо чылдың январьның 17-де Сүт-Хөл районнуң Сүт-Хөл сумузунда Киров аттыг колхозтуң төвүнге районнуң парткабинет эргелекчизи эш Х. Борбай-оол «Кижилерниң медерелинден феодализмниң болгаш капитализмниң арт[illegible]нарын үзуткаары» — деп лекцияны колхозчуларга номчуп берген. Лекцияны 155 кижи дыннап эткен.

Эш Борбай-оол лекцияны номчуп турган, эрги чүвени чаа чүвениң ажып тиилеп турарын диалектиктиг материализмниң ап көрүп турарын үзүгаар чугаалааш, ону бистиң облазывыстың социалистиг болгаш культура амыдыралының өскерилгелериниң фактылары-биле бадыткап көргүскен.

Колхозчулар болган лекцияны улуг сонуургал-биле дыннаваннар.

М. ДАЖЫ.

Колхоз суурун өстүрер дээш

Сүт-Хөл районда «Большевик» колхоз эткен чылын организастынган. Колхозтуң ажыл-агыйын организас талазы-биле эки быжыглаары-биле чергелештир көшкүн колхозчуларны сууржуң амыдыралче киирериниче колхоз баштаар чери биче эвес кичээнгейни салып турар.

1952 чылда чурттала бажыңнарын, мал кажааларын тудуп тургузарынче кирипкен. Тудуг ыяжы белеткээри-биле 13 кижини тайгаже чоруткан. Олар 1250 ажыг чудукту кезип белеткээн болгаш ол ажылын үргүлчүлеп турар.

Тудугга хереглээр кестинген ыяшты тудуг төвүнче сөөртүү-биле 52 аътты колхоз баштаар чери үскен болгаш тус-тус кижилерде быжыглаан. Тайгадан колхоз суурунуң төвүнге 240 ажыг чудук дужуртунген.

Дужуртунген ыяш-биле бажың тудар 9 кижини тургускан. Олар бо хүннерде дужуртүнген ыяш-биле 2 чурттала бажыңының ханазын бедидир салыпкан, ажылга кызымакай ажылдап турар.

Колхоз баштаар чери бо чылын тудуг планын хуусаа бетинде эки шынарлыг доозары-биле тудуг ажылынче ам-даа кижи күжүн немээр болгаш тыртар күштү киирер деп шиитпирлээн. Тудугжуларның аразында социалистиг чарышты калбартып турар.

«Большевик» колхозтуң тудугжулары 1952 чылдың тудуг планын хуусаазының бетинде эки шынарлыг доозар деп сорук кирген ажылдап турарлар.

О. ЛОПСАН.

Бижик бөлгүмүн эки удуртуп турар

Колхозчу тараачыннарны боттарының национал дыл бижиинге өөредип, бижик билбес болгаш биче бижиктиг чорукту узуткаарының херээнге Улуг-Хем районнуң Шагаан-Арыг сумузунда «Кызыл тук» колхозта эге школаның башкылар коллективи школа эргелекчизи эш Дандар-оолдуң удуртулгазы-биле идепкейлиг киржип турарлар.

Эрткен 1951 чылдың декабрьның эгезинде колхозта эге школа эргелекчизи эш Дандар-оол бодунуң инициативазы-биле колхоз баштаар черинге айтырыгны тургузуп тургаш, бижик өөредилгезиниң 3 бөлгүмүн организастап тургускан. Ол бөлгүмнерде бижикти билбес болгаш биче билир 51 колхозчулар өөренип турарлар. Бир дугаар бөлгүмде бижикти билбес 10 колхозчу хер[illegible]кеннер өөренип турар, оларны башкы эш Дандар-оол өөредип турар. Ынаа, Чанчынмаа олар биче бижиктиг 41 колхозчуларны сан, география болгаш төрээн дыл эртемнеринге өөредип турарлар.

Бижик бөлгүмнери неделяда ийи удаа кичээлдеп, доктаамал ажылдап турар. Бижик бөлгүмүнүн ажылынга партия эге организациязы болгаш колхоз баштаар чери эки дузалажып, оттулар ыяш-биле болгаш чырыткы-биле дузалап турар.

В. ТАРЖАА.

Колхозтуң отчёт-соңгулда хуралы

1952 чылдың январь 20-де Тес-Хем районнуң Кызыл-Чыраа сумузунда Сталин аттыг колхозтуң отчёт-соңгулда хуралы болуп эткен. Отчёт илеткелди колхоз даргазы эш Байгыыжык кылган.

Отчёттуг үениң иштинде артельдиң ажылында элээн чедиишкиннер бар болган. Колхоз күрүнеге дужаар эвт, дүк болгаш тараа планнарын күүсеткен.

Ындыг болза-даа, артельдиң ажылында улуг четпестер барын үк хуралга илеткен. Колхоз 1951 чылда мал өстүрериниң күрүне планын 78 хуу, сиген белеткелиниң планын чүгле 55 хуу күүсеткен. Колхоз тудуунга үндүрген узун хуусаалыг чээлиден 6000 рубльди, дедир эгитинмес дузаламчыны шуут ажыглаваан.

Тараанның чайгы ажаалгазын багай чорутканындан колхоз 1951 чылда кончуг куду дүжүттү ап, ам күш-хүнүнге үлежир тараа чок болуп турар.

Тудуг ажылының талазы-биле 1951 чылда 20 чурттала бажыңнары тудар тургаш, чүгле 5 бажыңны тутпаан. Тудуг бригадири эш Мартыгыр тудуг ажылын эки удуртпаан болгаш харын боду безин орта ажылдаваан.

Колхозта күш-ажылдың сегилгачуруму кончуг кошкак турарындан күш-хүнүнүң минимумун дыка хөй колхозчулар күүсетпээн, а 8 колхозчулар чыл дургузунда ниитиниң ажылынга шуут киришпээн. Колхозка киреринин дадывыры 1605 рубльди колхозчулардан амга чедир хавырып албаан. Колхоз учёт болгаш отчёт сандаргай байдалда туруп турарындан мал ажылының продуктуларындан болгаш өске-даа чүүлдерден кирер орулгаларның сан дензызы будулчак. Бо талазы-биле колхоз бухгалтери Даваның ажылы кончуг кошкак. Колхозтуң ревизия комиссиязы чыл дургузунда чаңгыс-даа хыналда чорутпаан.

Колхозту организас, ажыл-агый талазы-биле быжыдар дугайында район организацияларының, ылаңгыя районнуң көдээ ажыл-агый килдизинден ап чорудуп турган хемчеглер дыка четпес дээрзин хуралга шөлээлиг шүгүмчүлел-биле илередип турган.

Отчёт-соңгулдалыг хуралдан колхозту багай удуртуп турган Байгыыжыкты ажылындан дүжүргеш, колхозтуң даргазынга Мөңгени соңгаан.

Илерээн четпестерни дарый узуткап, 1952 чылда чедип алыр сорулгалар дугайын үк хурал шиитпирлээн.

СЕРЕН.

Мал ажылынга харыысалганы хүн-бүрү дыңзыдар

Мал ажылы—бистиң областың ажыл-агыйының кол адыры. Ол болза, райкүүскомнарны, көдээ ажыл-агый органнарын, колхозтарның удуртукчуларын, зооветспециалистерни мал ажылын хөгжүдериниң айтырыынче кол кичээнгей салырын хүлээдип турар. Төрүүр мал бүрүзүнден чаш төлдү камгалап ап, ниитиниң малын самчыгдап төтчеглээр чоруктарны болдурбайн тургаш, малдың баш санын көвүдедир дугайында хүн-бүрү сагыш салыр херек. Хайгаарал чогундан, багай ажаалгадан, тоттур чемгербезинден болгаш янзы-бүрү халдаңнылыг аарыглардан малдың өлүп хораар чоруун болдурбас.

Ындыг болза-даа, чамдык райкүүскомнар, районнарның көдээ ажыл-агый килдистери болгаш колхозтарның даргалары ниитиниң мал ажылын хөгжүдериниң талазы-биле бо эң чугула хемчеглерни кончуг багай күүседип турар. Эрткен чылын чамдык колхозтарга мал кыштагладыышкыны эки эвес эрткени-биле багай түннелди көргүскени тодаргай болгай. Мал кыштагладыышкынының ажылында эрткен чылын турган чазыгларны чамдык районнар болгаш колхозтар өөренип көрбейн ам база ол ышкаш харыысалга чок чорукту катаптап турарын 1951—1952 чылдың кыштаглаашкынының баштайгы айлары көргүзүп турар. Малдың баш санын көвүдериниң орнунга харын 1951 чылдың ноябрь айында-ла Танды районнуң колхозтарынга 142, Улуг-Хемге—69, Бии-Хемге—122 хой, өшкү, Бай-Тайга районга 40 баш мыйыстыг Улуг мал, Тере-Хөл районнуң «Большевик» колхозунга 10 баш кыс инектер эвээжээн туруп турар.

Мал ажылын хөгжүдериниң күрүне планын күүсетпейн тургаш-ла чамдык колхозтарның даргалары көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын үреп, ниитиниң малын самчыгдаар чоруктарны кылып турар. Сүт-Хөл районнуң Калинин аттыг колхозунуң даргазы Чадамба ниити хуралдың чөпшээрели чокка колхозтуң иштики хереглелинге деп алгаш 33 хой, өшкүнү өлүрген, 3 чылгы малды, 60 хой, өшкүнү колхозуларга үлеп берген. Ол районнуң «Сталинчы орук» колхозунда бухгалтер Деге колхозтуң бир чылгы малын өлүрүп чиген, колхоз даргазы Даваа колхозчуларда туруп турар колхозтың 22 хойларын, 10 инектерин амга чедир чыып албаан, Киров аттыг колхозта колхозтуң 11 чылгы малын колхозчулар хуузунда ажыглап турар.

Чаа-Хөл районнуң Молотов аттыг колхозунда 164 баш хой, өшкүнү төтчеглеп чок кылган. Ооң иштинде кадарчы Т. Сувакпит 30 хой, өшкүнү, М. Лопсаң 34 өшкүнү, Ендан 18 хой, өшкүнү ис чок кылдыр будагдаан. Ниитиниң малын дедир эгидер, буруулуг кижилерни харыысалгага киирер дугайында колхозта кандыг-даа хемчеглер алдынмайн турар. Ындыг таварылгалар Тес-Хем, Эрзин болгаш Улуг-Хем районнарының колхозтарында бар.

Ниитиниң өнчүзүн самчыгдап төтчеглээн буруулуг кижилерни хоойлу харыысалгазынга киирип турар дугайын чамдык райкүүскомнар, көдээ ажыл-агый килдистери амга чедир боттуг хемчеглер албайн турарын бо фактылар айтып турар. Ол доктаалды бүгү партия болгаш совет организациялар чугаажок ылап күүседир ужурлуг.

Чамдык черлерде мал чемнери чедишпейн турда-ла оларның камгалалын, ажыглалын кончуг багай организастаан. Эрзин районнуң «Чаа орук» колхозунга кажаалатынмаанындан 4 сараат сигенни база мал төтчеглеп чиген, Улуг-Хем районнуң Мичурин аттыг колхозунга 3 сараат сигенни, «Свобода труда» колхозка 2 сараат сигенни база мал чиген.

«1951—1952 чылдарда мал кыштагладыышкынын чорудар дугайында» 1951 чылдың сентябрь 13-те СССР-ниң үндүрген шиитпириниде мал чемнерин камналгалыг чаргыдаарын хандырар сорулга-биле бүгү мал кажааларынга мал чемгерер тускай черлерни тургузарын, кадыг чемнерни хээндектээр, чымчадыр хайындырарын организастаар деп айыткан. Тес-Хем, Эрзин, Чаа-Хөл районнарның колхозтарында ол айтыышкын күүсетинмейн турар. Сиген, саваңны малдың будунуң адаанга анаа төп берип турары-биле оларның чамдыызы ажыглатынмайн турар.

Тере-Хөл районнуң «Большевик» колхозунуң даргазы Очур ниитиниң малынга белеткээн сигенден 30 тоннаны райпога, 10 тоннаны школага, 20 тоннаны янзы-бүрү кижилерге садыпкан туруп турар.

Белеткээн мал чемнери саваң, сигенни кыштагларже көөртүрүн 1952 чылдың январь 1-де бүгү колхозтарга доозар ужурлуг турда-ла, ооң үгле 42,5 хуузун көөртүп алган, а Чаа-Хөл районнуң колхозтарында мал чемнериниң көөртүлгези 7,6 хуу, Өвүр районнуң колхозтарында—10,0 хуу, Барыын-Хемчик районнуң колхозтарында—23,6 хуу болуп турар.

«1951—1952 чылдарның кышкы иштинге малга чем каап бээр тускай саваларны кылырын доңдораан доозар, саваң, тараа богу чижектиг кадыг чемнерни хээндектээр, чымчадыр хемчеглерни организастаар.

Колхоз бүрүзүнге бүгү бар турар мал чемнерин шыңгыы үчётка тургузар болгаш ооң кадаңалалын, камгалалын эки организастаары эргежок чугула. Зооветспециалистерниң киржилгези-биле колхозтарның ревизия комиссиялары мал чемнерин чарыгдаарының ай планнарын ёзугаар чемнерни шын ажыглап турар бе дээрзин айда ийиден эвээш эвес хынап, хыналданың түннелин колхозтар баштаар черлериниң хуралдарынга мал ажылының фермаларының ажылдакчыларының киржилгези-биле чугаалажып, илерээн четпестерни узуткаар хемчеглерни алыр.

Мал чемнери чедир белеткетинмээн болгаш хар улуг дүшкен черлерге хар эжери чугаажок апаар ужурунда далбый, хүүрек, малдыр дээн ышкаш херекселдерни колхозтарга белеткээр. Кышкы одарның харының кылыны 10 сантиметр ажа бээр болза-ла чем четпезинден малды аргызып баксыратпас төлээде, хар эжерин дораан эгелээр херек.

1952 чылда малдың баш санын өстүрериниң болгаш ооң продуктуулуун бедидериниң күрүне планын чедишкинниг күүседир дээш партия, совет, көдээ ажыл-агый органнарының, база колхозтарның удуртукчулары, бүгү зооветспециалистер ниитиниң мал ажылының хөгжүлдезинде амгы бар турар улуг четпестерни узуткаар дугайында тодаргай хемчеглерни доп-дораан алыр хүлээлгелиг.

П. УШАКОВ.

„ҮТКШ-тың 25 чыл ою“ совхозта

Совхозтуң Иштии-Хемде мал ажыл-агыйының фермазында 350 ажыг мал бар. Ол малдың амгы кыштаглаашкынының байдалы мурнуку чылдардан эки. Эрткен чылын малдың чем суурун четчири-биле белеткээн болгаш кышкы үеде малдарны норма ёзугаар чемгерип турарындан мал бүгүдезиниң күжү эки болуп турар.

Мал ажылының бригадири эш Домаажык, дуржулгалыг малчыннар К. Даваа, Кунгаа олар кончуг кызымакай ажылдап турарлар.

Фермада мал ажылдакчыларының чуртталга байдалын бо чылын дыка экижиткен. Совхоз төвү-биле ферма аразының ыраан барымдалааш, ында садыгны организастааны-биле мал ажылдакчыларының бараан хереглели хандыртынып турар. Шупту өрегелер бажыннар-биле хандыртынган. Мал ажылдакчыларының ортузунда бижик өөредилгези үргүлчү чоруп турар. Беседа, солун номчулгазы база доктаамал чоруп турар.

Бо бүгү үүлдер болза, мал ажылдакчыларының билиг медерелин бедидип, ажылга оларның харыысалгазын күштелдирип турар.

Осн-биле чергелештир фермада мал кыштагладыышкынында чамдык четпестер бар болуп турар. Чаш малдарга сугну чылытпайн соок хевээр берип турар. Сиген көөртүкчүлери сигенни орукка төтчеглээр, тогладыр болгаш чамдык мал ажылдакчылары чаш малдарны азыраары-биле үндүрүп берген эки шынарлыг чемнерни бодунуң хуу инектеринге бере бээр үүлдер тургулаан.

Совхоз төвүнде хаван фермазы эрткен чылын бир төрүүр хаван бүрүзүнден 10 хаван оолдары алыр планныг тургаш 14-түү ап, азы планын 140 хуу күүсеткен. Ам ол чедишкинни улам быжыглаар ужурлуг турбуже, хаван фермазының кышкы ажылы тергиин четпес чоруп турар. Чүл дизе, хаван кажаалары септетинмээн, ишти соок, өл-шык, арыг-шевер эвес. Ферма эргелекчизи эш Г. Тонких бодунуң коллективин удуртуп шыдавайн, онза четпес ажылдап турар. Төрүүр хаваннарның болгаш чаш хаваннарның ажаалгазы багай. Ооң уламында декабрь, январь айларда 22 хаван оолдары өтпектеп өлген. Ам 20 хаван оолдары идегел чок байдалга киирип турар. Хаваннарның туруш байдалының багайындан аңгыда, оларга витеминалыг, минералдыг чемнерни норма ёзугаар бербейн турар. Кызыл-тас, сула, арбай, турепс, морков, капуста, картофель, хүл, хөмүр, кызыл дой-довурак, дус—бо чемнерни шын хуваап бербейн турар. Мындыг чылдагаандан хорамнаа болуп турар.

Совхоз төвүнде хаван ажылының фермазында ажыл мындыг багай байдалда турда, совхозтуң дирекция чери боттуг хемчег албайн, ында мал эмчизи практиктиг дуза көргүспейн турары таарышпас. Көргүзүп турар багай түннелдиң харыысалгазы оларга база онаажыр апаарын олар билир ужурлуг.

Хаван ажылының фермазында бо четпестерни узуткаар дугайында доп-дораан шиитпирлиг хемчеглер алыры негетинип турар.

В. БҮДҮГЕ.

Кыштаглаашкын организастыг эртип турар

Ниитиниң продуктулуг мал ажылын сайзырадырының айтырыгларын бистиң областың колхозтарында база бир кол сорулга кылдыр көрүп турар. Колхозтарда сүт бараан фермаларының эргелекчилеринге, мал кадарчыларынга мал ажылының талазы-биле үр чылдың арга-дуржулгалыг малчыннарны хаара тудуп турар.

Бо чылдың кышкы сезонунда малды менди болгаш күш-деңгилделиг кыш ажырар талазы-биле Кызыл районнуң «Совет Тыва» колхозтуң малчылары күстен эгелээш-ле шиитпирлиг хемчеглерни ап чорутканнар.

Таарымчалыг одар белчиир аайы-биле шээр малды 6 кезек черде, инекти үш кезек черде кыштагладып турар болгаш колхозтуң чылгы малын ийи коъдан кылдыр үскеш Чеди-Паш болгаш Ондумнуң Эргектээ ховуларында одарладып турар.

Мал чеминиң рационнуг хуваалдазын кылган болгаш мал фермаларының бригадирлери малга чемни доктааткан наряд ёзугаар ай санында ап турарлар. Ол чорук мал чемин камналгалыг чарыгдаарының аргазын хандырып турар.

Амгы үеде колхозтуң инек малы оолдап эгелеп турар. Төрүүр инектерни колхоз организастатынардан тура-ла инек мал кадарып келген дуржулгалыг малчы Дээскинчек кадарып турар. Колхозта мал ажылының специалистери Игорь Чолдак-оол, Алестина Знаменская оларның сүмези-биле төрүүр малдарның одар белчиири болгаш оларны чемгерери тускай доктаатынган чурум ёзугаар чорутунуп турар. Баштай төрээн 12 инектерден 12 бызаалар бүрүнү-биле камгалап алдынган.

Малга чылыг оран суурну тургузар талазы-биле артельдиң баштаар чери бо чылын база улуг сагышты салган.

Колхозчу И. Көкей-оолга удуртурган тудуг бригадазы бо чылын 400—400 баш шээр мал кирер 3 чаңгыс аай хевирлиг кажааларның, 80 баш инек кирер бир инек кажаазын болгаш 60 баш бызаа кирер бызаа кажаазын бүрүн тудуп доскаш малчыларга кыштаглаашкын мурнунда дужааганнар.

Мал фермаларының ажылдакчылары-биле зооветеринарлыг өөредилге организастатынган. Ол өөредилгени Тываның көдээ ажыл-агый техникумунуң кижизидикчизи, аныяк специалист Игорь Чолдак-оол чорудуп турар. Олар бо үеге чедир үш удаа организастыг өөредилгелерни эртирип, аңаа кышкы үеде малды канчаар ажаап карактаарын болгаш чемнерни таарыштыр бээриниң эң чугула, бөдүүн аргаларын өөренип эрткеннер.

1951—1952 чылдарның кыжынында малдың чудап болгаш аарып өлүр чоруун шуут болдурбас дээш малчылар-даа, мал ажылының тускай эртемниглери-даа найыралдыг, дембүлелиг ажылдап турарлар.

А. ТӨМҮР-ООЛ.

Редакцияга чагаалар

Ниитиниң хөренгизин черге октап болбас

Улуг-Хем районда Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артели эрткен чылын чайын чүк машиназы садып алган.

Чаа машинаны таптыг чолаачылаптар кижи чогу-биле 3—4 кижилер солушканындан ол машина ам шуут үрелген. Күзүн тараа дужаалгазының үезинде колхоз даргазы Базыр-оол чолаачы Дадар-оол-биле кады боттарының таныш көрүштерин олуртуп алгаш район төвүнче эзирик каккаш, паром ажа халды бергеннер. Ол машинаны оон уштурунга дыка хөй күш үнген.

Ооң соонда удаваанда майгын эргелекчизи Чымбыл-оол биле Дадар-оол эзирик маңнаткаш, черниң черинге машиназын тургузуп кааннар. Ол машина ам ында кыштаан. Эрткен, түшкен кижилер оон херекселдерин адырып ап турар.

Ниитиниң машиназын шак ынчаар хайыралавас чоруктар-биле колхоз баштаар чери демисешпейн турар болгаш буруулугларны хемчег албайн турар.

Колхозтуң ол машиназын дарый шимчедир дээш колхоз баштаар чери хемчег алыр болгаш ооң буруулугларын харыысалгага киирзе чогуур.

В. БЫШТАК-ООЛ.

Чемненикчилериниң негелдезин хандырар

Өвүр районнуң төвү Хандагайты суурда столоваяны столоваяның эргелекчизи болгаш рэйпо баштаар чери одалга-биле хандырарынче кичээнгейни чогуур үезинде салбаан. Ооң хараазы-биле столоваяның ажылынга шаптыктыг чорук ужуражып турар. Оттулар ыяш-биле хандыртынмаанының ужурундан столовая чамдык үеде чем төгербес чорукка таварышкылап турар.

Чемненикчилер столоваяның соогундан тон ужулбайн тоннуг чемненип турар. Ынчангаш столоваяның иштин чылыдарын, изиг чем-биле чемненикчилерни хандырарын столовая эргелекчизинден чаңгыс эвес удаа негелде салдынган. Ынчалзаа ол негелдерни хандырарынче сагыш салбайн келген.

Өвүр районнуң райпо баштаар черинден столоваяның ажылын экижидип, ону оттулар ыяш-биле хандырары негетинип турар.

В. ТОПУЙ-ООЛ.

Колхоз малын ынчаар эдилеп болур бе?

Тере-Хөл районнуң «Большевик» колхозунда ниитиниң мал ажылын хөгжүдеринче кичээнгейни кошкак салып турар. Ооң тодаргай барымдаазы болза, колхозта 106 ажыл аттарында ооргазы бүдүн аат барык ховар, күжү арган. Хову бригадири турган Хуужаан бир аатты багай эдилээш өлүрүп каарга, кандыгдаа барымдаа чок черге мал эмчизи эш Найдың актылап каапкан үүл бар. Колхозчу Мыңмырның мунуп чораан бора аъдын ам көдүрүп тургузар апарган. Колхозта транспортка кирер аат ам чок болуп турар.

Колхозтуң ажыл аттарының байдалы бо хире бергедеп, өлүп хорап турда, колхоз баштаар чери хемчег албайн турарын кижи кайгаар үүве. Чылгы фермазының эргелекчизи турган Тамааны бодунуң хүлээлгези дээш сагыш салбайн, харын хоралыг чорукту өөскүдүп турган дугайында харыысалгага киирбээн.

Ферма эргелекчизинде эш Сактаагай ажылдап эгелээн соонда колхозтуң чылгы малының байдалы экижип, ылаңгыя аргызыр эдилеп каапкан ажыл аттарын тус-туо кижилерде азырады берген.

«Большевик» колхозта мал ажылын экижидер дугайында колхоз баштаар чери, районнуң көдээ ажыл-агый килдизи шиитпирлиг хемчег алыры негетинип турар.

С. БАЯНОВ.

—⊙—

Ревизия комиссиязы ажылдавайн турар

Эрзин районнуң «Коммунизмче орук» көдээ ажыл-агый артелиниң ревизия комиссиязын 1951 чылдың март айда тургускан. Ооң составынга Чоскум (даргазы), Нюрзат, Дамчаң олар киргеннер.

Көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын ёзугаар алырга, ревизия комиссиязы чылда 4 удаа хыналда чорудар турган болза, бо комиссия чаңгыс-даа ажыл чорутпаан. Колхозтуң отчёт, учёдунга болгаш саңхөөзүнде четпестер хөй. Колхозчуларның ажылдаан күш-хүннерин бригадирлер четче демдеглевейн келген. Ниитиниң мал ажылының учёду будулгак. Бо четпестерни көре тура-ла ревизия комиссиязы хыналда чорутпаан.

Ревизия комиссиязы кажан отур ирги? Бир эвес олар одунмас үүве болза, оларның орнунга сергек кижилерден соңгуп алыры дээре-дир.

К. НЮРЗАТ.

ХОРЛОГИЙН ЧОЙБАЛСАН

Аар чидириг дугайында моол улус кажыыдап турар

УЛАН-БАТОР. Январь 28 (СЭТА). Бүгү моол улус бодунуң шынчы оглунуң, бодунуң ынак баштыңчызы маршал Чойбалсанның мөчээниниң дугайында медээни канчаар-даа аажок улуг кажыыдалбиле дыңнаан.

Республиканың найсылалы — Улан-Батор, аймактарның болгаш сумуларның төптери, араттарның турлаглары болгаш хөй-хөй санныг ажылчын суурлар канчаар-даа аажок кажыыдалдыг хевирде кирген. Маршал Чойбалсанның мөчээниниң дугайында Моолдуң Араттың Революстуг партиязының, Моол Арат Республиканың Улустуң Улуг Хуралының Президиумунуң болгаш Министрлер Төвүлелиниң доктаалын тус черниң радиозу хөй катап дамчыдып турган.

Моол улустуң чаагай амыдыралы болгаш аас-кежии дээш маршал Чойбалсанның кызымакай үүткүлдүг ажылдап турганы Чазак Бажыңының чанынга найсылалдың чурттакчылары чыглып келген. Аңаа кажыыдалдың митингизи болган.

Улан-Баторнуң кол шөлүнге кежээ прожекторларның оду кыва берген. Оларның чырыктары Чазак Бажыныың болгаш Күрүне театрының мурнунда делгээн Чойбалсанның улуг чуруктарын чырыдып турар.

Найсылалдың бүдүрүлгелеринге хөй кижи киржикчилиг кажыыдалдың митингилери болган. Маршал Чойбалсанның адын эдилеп турар Улан-Баторнуң үлетпүр комбинадының идик фабриказының бир цехинге 2500 ажыг кижи чыглып келген. Моол улустуң шынчы оглунуң болгаш ынак баштыңчызының мөчээниниң дугайында чазактың медээзин митингиниң киржикчилери кажыыдалды-биле дыңнап турган. Митингиниң киржикчилериниң чугаалаан чугаазы бодунуң партиязынга болгаш бодунуң баштыңчызынга моол улустуң изиг ынакшылдыын болгаш бердингенин илередип турган.

Кажыыдалдың митингилери Улан-Баторнуң өске-даа хөй-хөй бүдүрүлгелеринге болган.

МАРШАЛ ЧОЙБАЛСАН

УЛАН--БАТОР. Январь 28. (СЭТА). Моолдуң Улустуң Революстуг партиязының, чазааның болгаш Моол Арат Республиканың хөй-ниити организацияларының удуртукчуларының бижээни: «Хорлогийн Чойбалсан» деп эгелиг ооң амыдыралының болгаш ажыл-чорудулгазының дугайында мооң адаанда медээни солуннар парлаан.

Моол Арат Республиканың премьер-министри, Моолдуң Улустуң Революстуг партиязының Төп Комитединиң Политбюрозунуң кежигүнү, Моол Арат Республиканың Улустуң Улуг Хуралының депутады, бистиң партиявыстың болгаш бистиң улузувустуң баштыңчызы, Совет Эвилелиниң шынчы өөнүү — бистиң хостадыкчывыс, камгалакчывыс болгаш чөленгииживис — Хорлогийн Чойбалсан январь 26-да үргүлчүлелдиг болгаш аас-аарыгның соонда мөчээн.

Хорлогийн Чойбалсан 1895 чылдың февраль 8-те ядыы араттың өгбүлезинден төрүтүнген. Чойбалсан амыдыралдың кадыг-берге школазын аныяк чылдарында-ла эртип, феодалдарның кадыг-берге дарлалын болгаш даштыкының кулданыкчыларының туразында аажылаашкынын, аар-берге, шыдажыр арга чок дарлалын көрген болгаш эртирген. Ынчангаш Чойбалсан даштыкының эжелекчилериниң болгаш феодалдарның дарлалындан бодунуң улузун хостаарының херээнге бодунуң бүгү амыдыралын бээр деп шуут шиитпирлээн.

1918 чылдың төнчүзүнде эш Чойбалсан революсчу чажыт бөлгүмнерни организастаан, удатпаанда ол бөлгүмнер Сухэ-Баторнуң революстуг чажыт бөлгүмнери-биле катыышкан. Оон бээр-ле Сухэ-Батор болгаш Чойбалсанның кады революстуг ажыл-чорудулгазы болгаш оларның боттарының ханы найыралы эгелээн.

1921 чылда Сухэ-Батор болгаш Чойбалсан моол улустуң хосталгазы болгаш хамаарышпас чоруу дээш демиселин удуртуп баштаан Моолдуң Улустуң Революстуг партиязын тургускан.

Сухэ-Баторга болгаш Чойбалсанга баштаткан Моолдуң Улустуң Революстуг партиязының удургулгазы-биле, орус пролетариаттың шинтпирлиг дузаламчызы-биле моол улус 1921 чылда бодунуң улустуң революциязын үндүрген болгаш бодунуң чуртундан даштыкының дарлакчыларын үндүр сывырган. Сухэ-Батор болгаш Чойбалсан улуг совет улус-биле бистиң улузувустуң мөнге, бузулбас акы-дуңма найыралының үндезинин салганнар.

Улустуң революциязының тиилелгезин хандыргаш, Сухэ-Батор болгаш Чойбалсан баштаан Моолдуң Улустуң Революстуг партиязы бистиң улустуң хамаарышпас күрүнезин тургузарының болгаш быжыглаарының талазы-биле чаа чедишкиннерни чедип алырынче бистиң улузувусту бодунуң соо-биле эдерткен.

Коргуш чок Сухэ-Баторнуң мөчээниниң соонда партияны болгаш чазакты удуртурунуң талазы-биле ажылдың бүгү бергелери эш Чойбалсанга онаашкан. Революцияның бүгү дайзыннарынга удур революсчу ёзу-биле шыңгыы демисешпишаан, Чойбалсан бистиң партиявысты могаг-шылаг чок быжыглап, каңналдырып келген. Партия Чойбалсанның удуртулгазы-биле, Ленин — Сталинның өөредиин эдербишаан, бистиң чуртувусту карачаңгыс шын орукче — капиталистиг эвес хөгжүлдеже угландырган.

Бистиң төрээн чуртувустуң хостуг, хамаарышпас туруп келгениниң 30 чылдарының дургузунда хөгжүлдезиниң болгаш чечектелиишкининиң талазы-биле чедип алган бүгү кайгамчыктыг чедишкиннери эш Чойбалсанның ады-биле сырый харылзаалыг.

Шынында бистиң партиявыстың болгаш бистиң күрүневистиң төөгүзүнде эш Чойбалсанның идепкейлиг киржикчи, сорук киирикчи болгаш организакчы болбаан чаңгыс-даа болуушкуну турбаан.

Эш Чойбалсан улуг Совет Эвилелиниң улустары-биле бистиң улузувустуң найыралын — бистиң күрүневистиң хостуг, хамаарышпас туруп турарының, бистиң бүгү чедишкиннеривистиң үндезини, социализмче орук-биле бистиң чедишкиннигг бурунгаар шимчээшкинивистиң үндезини болуп турар найыралын бүгү хемчеглер-биле быжыглап, хөгжүдүп келген.

Моол болгаш совет улустарның улуг найыралы немец фашистиг эжелекчилерге улуп совет улустуң Ада-чурттуң Улуг дайынының хүннеринде эң-не тодаргай болгаш күшгүү-биле илерээн. Моолдуң Улустуң Революстуг партиязынга болгаш Чойбалсанга сорук кииртирген болгаш удуртурган моол улус Ада-чурттуң Улуг дайынының хүннеринде бистиң ниити дайзынывыс — немец фашизмни ажып тиилээр тиилелгеге акы-дуңма совет улуска бар-ла шаа-биле дузалаар деп кол сорулганы билген. Моолдуң Улустуң Революстуг партиязының болгаш эш Чойбалсанның удуртулгазы-биле бистиң улузувус болгаш бистиң чуртувустуң чепсектиг күштери улуг совет улус-биле акы-дуңма кады ажылдажылга-биле, маадырлыг Совет Армия-биле кады япон империализмни чылча шаварының херээнге бодунуң улуг салыышкынын киргген.

Эш Чойбалзан бистиң чурттуң калбак улус массалары-биле сырый харылзаалыг турган. Бистиң бүгү улузувус бодунуң улусчу баштыңчызы, бодунуң адазы болгаш өөнүү эш Чойбалзанга изиг ынак турган болгаш ынакшып турар.

Бистиң улузувус улуу-биле өөрүп четиргенин илереткеш, эш Чойбалзанга Моол Арат Республиканың Маадыры деп дээди атты ийи удаа тывыскан. Эш Чойбалзан Сухэ-Батор орденнери-биле, Дайынчы Кызыл Тук орденнери-биле, Күш-ажылчы Кызыл Тук орден-биле, «Соңгу чүктүң Сылдызы» орден-биле болгаш метальдер-биле шаннаткан.

Ада-чурттуң Улуг дайынының хүннеринде , япон империализмни чылча шавар дээш демиселге совет улуска дузаламчыны организастаарының херээнге, моол болгаш совет улустарның улуг найыралын болгаш кады ажылдажылгазын бүгү хемчеглер-биле быжыглаарының херээнге кайгамчыктыг алдар-хавыяалыг болганы дээш СССР-ниң Дээди Совединиң Президиуму эш Чойбалзанны ийи Ленин орденнери-биле, ийи Кызыл Тук орденнери-биле, Суворов орденниниң бирги чергези-биле болгаш медальдер-биле шаннаан.

Эш Чойбалзанның бүгү хэйгамчыктыг амыдыралы болгаш ажылчорудулгазы болза, бистиң партиявыстың кежигүн бүрүзүнге, бистиң чурттуң ак-сеткилдиг ажыл-ишчи бүрүзүнге бодунуң улузунга кызымак чүткүлдүг бараан болурунуң тодаргай үлегери болуп, бистиң төрээн чуртувустуң чаагай чоруу дээш чаа болгаш эрес маадырлыг болурунче бисти кыйгырып турар үлегер болур.

Бистиң хүндүлүг баштыңчывыс, бистиң өөнүүвүс болгаш дайынчы эживис байырлыг.

Баир, Бумаценде, Дамба, Дангасурун, Жамбалдоржи, Ламожаб, Лубсан, Лхамсурун, Майдар, Норобсамбу, Сосорбарм, Сурунжаб, Удвал, Цеденбал, Шарап, Ширендыб.

Румынияда акша реформазы болгаш өртектер чиигелдези

БУХАРЕСТ. «Акша реформазын болгаш өртектер чиигелдезиниң дугайында» Румынияның ажылчын партиязының ТК-зының болгаш Румынияның Министрлер Чөвүлелиниң доктаалын январь 26-да кежээ парлаан.

Акшаның чаа реформазы болза, лейниң (румын акшаның) садып алыр аргазын бедидериниң, ооң даштыкы курзун бедидериниң, ажылчыннарның, албан-хаакчыттарның боттуг ажыл-төлевирин өстүреринiң болгаш ажылчы чоннарның хандырылгазын экижидериниң сорулгазы-биле чорутунган деп доктаалда айтып турар.

1947 чылда болган акша реформазының соонда үеде чуртка дыка өскерилгелер болган деп доктаалда чугаалап турар. Буржуазияның төлээлекчилерин чазактан чайлаткан болгаш монархия чок кылдынган, бүгү политиктиг эрге-чагырга күш-ажылчы тараачыннар-биле эвилелдешкен ажылчын аңгының холунче шилчээн. Кол үлетпүр бүдүрүлгелер, транспорт болгаш банкылар национализасчытынган болгаш күрүнеши социалистиг хуу өнчүзү болу берген. Румынияның баштайгы күрүнениң улус ажыл-агыйының планы 1949 болгаш 1950 чылдарда болган, а ол ышкаш беш чыл планының бирги чылы ажыр күүсетинген.

Эрткен чылын бүдүрүлге деңнели үлетпүрге 23 хуу өскен, тараа болгаш көдээ ажыл-агыйның өске-даа культураларының дүжүттүү дыка бедээн. Үш чылдың дургузунда дыка хөй эрги бүдүрүлгелер катап тургустунган болгаш чаа бүдүрүлгелер туттунган. 1951 чылда капитал салыышкынының хемчээли 1949 чылдың деңнелинден ийи катап ашкан. Күш-ажылдың бүдүрүкчүлүү үзүктел чок бедип турар. Үлетпүр продукциязының бот-өртээ чылдың-на чиигеп турар.

Доктаалда оон ыңай чугаалап турары болза, 1947—1951 чылдарның үезинде чедип алган чедиишкиннерден ангыда, чурттың эконом хөгжүлдезинге чамдык доктар-моондактар тургулаан. Хоорайга болгаш көдээге чиижең садыгжылар болгаш капиталистиг элементилер, америк болгаш англи империализмниң янзыбүрү агентилери лейниң үнезин кудуладырынче болгаш хоорай биле көдээниң аразынга бараан солчуушкунун дезорганизастаарынче угланган ажылдарны чорудуп турганнар.

Доктаалда оон ыңай айтып турары болза: ынчангаш акша реформазын кылып, лейниң үнезин быжыдып, ооң алдын өртээн улгатырарының эргежок чугулазы негетинип келген; лейниң үнезин совет рубльге үндезилээр, ол болза, бистиң эконом талазы-биле эң-не сырый харылзааны тудуп турарывыс, эң-не улуг дузаламчыны ап турарывыс чурттуң, ССРЭ-ниң акшазының, делегейде эң-не быжыг үнелиг акшаның өртээнге үндезилээри ол болур.

Доктаалда чугаалап турары болза, 1952 чылдың январь 28-тен эгелеп Румын Улус Республиканың Күрбанк чаа биледин кыйгырыгга үндүрген турар.

Акша солуушкунун бүгү чуртка 4 хүн дургузунда — 1952 чылдың январь 28-тен 31-ге чедир чоруткан турар.

Рубльге хамаарылга ёзугаар лейниң курзун 1952 чылдың январь 28-тен эгелеп 3 лей 80 баньны (көпеекти) 1 рубльге доктаадыр.

Акша демдектерин солуурунуң чогуур чурумун доктааткан.

Ол ышкаш ажаалга кассаларында салыышкыннарны өскертирин доктааткан.

Күрүне болгаш кооператив бүдүрүлгелериниң бүдүрүлгезиниң өскени, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүнүң доктаамал бедээни болгаш продукцияның бот-өртээниң чиигээни болза, калбак хереглелдиң бараанларынга үүрмектеп садар өртектериниң чиигелдезинге таарымчалыг байдалды тургускан деп доктаалда оон ыңай айтып турар.

Бараанларның коммер өртектеринге мооң адаанда чиигелделерни доктадыр: тараа болгаш далган кылыглары — 5—10 хуу, макарон кылыглары болгаш крупа —17, 5—20 хуу, эрт болгаш эрт кылыглары, консервалар 5—20 хуу, чигир, кондитер кылыглары болгаш белен аъш-чем аймаа —5—10 хуу болгаш оон-даа өске.

Күрүнениң болгаш кооперативтиң четкилеринде бараанларга үүрмектеп садар өртектериниң чиигээнииниң түннелинде чон 10 миллиард ажыг лейни камнап алыр.

Бо чиигелде болза, организастатынмаан рыноктарга ол ышкаш чиигелдени тургузар болгаш ындыг хевир-биле чоннуң ниити ойнап алыышкыны оон-даа улам хөй түннүг болур деп доктаалда айтып турар.

(СЭТА).

ССРЭ-ден чоруткан белектерниң хуваалдазын итали эрге-чагыргалар саададып турар

РИМ. Италияның чер-чер эрге-чагыргалары совет дузаламчыны Италияның үерден ядарап-когараан чонунга хуваарын саададып турар деп солуннар дыннатканнар. Совет хөй-ниити организациялары ВЦСПС, Центросоюз болгаш совет херээженнериниң антифашистиг комитеди үерден ядарап когараан итали чонга дузаламчы көргүзери-биле 50 муң центнер далган, 2.500 центнер чигир, 2 муң центнер манная крупа, 100 муң банка сүт, 10 муң центнер кызыл-тас, 20 тракторларны артык кезектери-биле, а ол ышкаш 60 миллион итали лираларны чоруткан болгай. Совет улустуң ол найыралдыг дузаламчызын Италияның ажылчы чоннары ханы өөрүп четириишкинниң сеткилиби-биле хүлээп алганнар. «Тимирязев» деп пароход-биле белек чедирип чораан совет төлээлерге алдар болдурган хөй санныг митингилерге ядарап-когараан районнарның чону, совет улустуң чаагай сеткилдиг дузаламчызы дээш түректиң ханызындан өөрүп четиргенин дамчыдарын дилеп турганнар.

Ынчалза-даа чурт эрге-чагыргалары белектерни массалыы-биле хуваарынче ам-даа эгелеп кирбээн, а чазак лагериниң парлалгазы болза, совет хөй-ниити организацияларының Италияның чонунга дузаламчы чедиргениниң көскү барымдаазын безин ыытавайн эртиреринче түткүп турар.

«Унита» солуннуң дыннатканы-биле алырга, Италияның Бүгү-ниити күш-ажыл конфедерациязының чиңгине секретари Ди Витторио Палермога үүве чугаалап тургаш, белектер ам-даа складтарда чытпышаан турар деп айыткан болгаш ол аъш-чемни доп-дораан хуваап таарыштырарын негээн. «Дузаламчының национал комитединиң» сөөлгү хуралыга бис, ядарап-когараан чонга совет аъш-чемни бээрин узамдыктырып турарындан хомудаанывысты илередип, боттарының хүлээлгелерин күүседиринче эрге-чагыргаларны кыйгырып турган бис» деп Ди Витторио чугаалаан.

Үстүнде белектерни Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары чоруткан деп үүвени чурт эрге-чагыргалары чондан чажырарын оралдажып, ол сорулга-биле хааржактар болгаш шоодайлар даштында маркаларны үзе тыртып каап турар, чүге дээрге, ол маркаларда белектер чоруткан организацияларның аттары бар болуп турар.

(СЭТА).

Бомбейде киноларның делегей фестивалинин ажытынганы

БОМБЕЙ. Январь 24-түн кежээзинде «Нью-Эмпайр» деп кинотеатрга делегейниң кинофестивалиниң ажыдыышкыны болган. Фестивальда 23 чурттар киржип турар.

Фестиваль ажыдыышкынынга фестивальдың киржикчилери болур чурттарның кино ажылдакчылары, индий чазактың кежигүннери болгаш дипломаттыг төлээлекчилер олурушканнар. Фестивальдың хүндүлүг аалчыларының аразында совет киноматография ажылдакчыларының төлээлери киноматография министриниң оралакчызы Семенов баштадыр киржип турар.

Фестивальдың киржикчилеринге Индияның информация болгаш радио дамчыдылгазының министри Дивакар байыр чедирген. Ооң соонда Индияның премьер-министри Нерунуң телеграммазын номчаан.

Ол ышкаш бүгү-делегей кинофестивалында киржип турар чурттарның төлээлериниң баштыннары база байыр чедирип үүве чугааланнар.

(СЭТА).

КНО-нуң Кол Ассамблеязының алдыгы сессиязы

Англи-америк колонизаторларның аштырыышкыны

ПАРИЖ. **(СЭТА-ның тускай корреспондентизи).** Үргүлчүлелдиг санал-онал солчуушкуннуң соонда, социал, гуман, культура айтырыгларның талазы-биле комитет (Үшкү Комитет) кижиниң эргелериниң дугайында пактының төлевилелинге нацияларның боттары баш миннир эргелииниң дугайында үүлдү киирериниң дугайында шиитпирни үндүрген.

Бүгү улустарның болгаш нацияларның боттары баш миннир эргезин хандырар дугайында ССРЭ-ниң төлээлери КНО-га чаңгыс эвес удаа санал киирип турганы билдингир болгай. Эң ылаңгыя КНО-нуң Кол Ассамблеязының бешки сессиязынга ССРЭ-ниң төлээлери мындыг саналды киирген: «Кандыг-даа улустар, кандыг-даа нациялар болза, боттарын боттары баш миннир эргезин эдилеп турарлар. Боттарын боттары баш миннип, эргелевейн турар девлскээрлерниң харыысалгазын эдилеп турар күрүнелер болза, хайгааралда турар девискээрлер талазы-биле КНО-нуң принциптерин болгаш сорулгаларын удуртулга болдуруп алгаш, ол эргени боттандырарынга деткимче көргүзер хүлээлгелиг». Ындыг саналды совет төлээлер киирген-даа болза, Кол Ассамблеяның эрткен сессиязы ону хүлээп албаан.

ССРЭ-ниң төлээлери бо алдыгы сессияга база-ла ол бодалгазын камгалаан. Кижиниң эргелериниң дугайында бүгү делегей пактызының төлевилелинге нацияларның боттары баш миннир эргезиниң дугайында үүлдү киирериниң дугайында 13 чурттарның (Афганистан, Бирма, Египет, Индия, Индонезия, Ирак, Иран, Ливан, Пакистан, Саудовская Аравия, Сирия, Филиппины, Йемен) резолюциязының төлевилелин чогуур Комитетке чугаалажып көөрү-биле кииртинген турда, Совет Эвилелиниң, Белоруссияның, Украинаның улус демократиязының чурттарының төлээлери нацияларның болгаш улустарның ол эргежок чугула, хоойлу ёзугаар эргелерин баштайгы хүнден эгелээш-ле камгалап турганнар.

Улустарның национал хамаарышпас чоруунуң дайызыннары—англи-америк, француз, бельги болгаш өске-даа колонизаторларның төлээлери КНО-нуң Үшкү Комитединге ол он үш күрүнелерниң резолюция төлевилелинге каржызы-биле удурланып, ону хүлээп алыр чорукту болдурбас дээш бүгү аргаларны ажыглап турганнар.

ССРЭ-ниң, Украинаның, Белоруссияның, Польшаның болгаш Чехословакияның төлээлери боттарының саналдарынга англи-америк империалистерниң агрессчи политиказын сойгалап илеретпишаан, америк агрессорларның колониалдыг болгаш хамаарылгалыг чурттарны дуразында аажылап турары тайбыңның херээнге кайы хире улуг айыылдын тодаргайы-биле көргүскеннер. Америк агрессорлар болза, «национал сайзыраашкынга деткимчени кылып турар бис» деп алгаш, ук чурттарның девискээрлеринде шериг баазаларын, заводтарын болгаш өске-даа хоралыг үүлдерни тургузуп ап турарлар.

Кижиниң эргелериниң дугайында пактыга нацияларның боттары баш миннириниң эргезиниң дугайында үүлдү киирер дугайында шиитпирни Үшкү Комитет 33 бадылаашкыннар-биле үндүрген. Анаа 9 төлээлер удурланган болгаш бадылаарындан 10 төлээлер дадагалзааннар. Ук документиде кижиниң эргелеринге үндезилээш, улустарның болгаш нацияларның боттарын миннириниң эргезин КНО-нуң Кол Ассамблеязының тооп көрүп турарын айтып турар болгаш ону үрээр чоруктар мооң мурнунда хан төгүлдүрүүшкүнүн болгаш дайынны болдуруп турган, ынчангаш ам ындыг чорукту тайбыңга айыылдыг деп көөр ужурлуг деп көрүп турарын тодаргай бижээн.

Аргентинаның, Афганистанның, Бирманың, Боливияның, Бразилияның, Венецуэланың, Гаитиниң, Гватемаланың, Грециянын, Доминикан республиканың, Египеттиң, Индияның, Индонезияның, Иракты, Иранның, Либерияның, Ливанның, Мексиканың, Никарагуаның, Пакистанның, Саудовксая Аравияның, Сирияның, Таиланданың, Уругвайның, Филиппинның, Эфиопияның, Йеменниң болгаш өске-даа чурттарның төлээлери Совет Эвилелиниң болгаш улус демократиязының чурттарының төлээлери-биле кады бо документ дээш бадылааннар.

Ону хүлээп алырынга удур бадылаан АҚШ-тың төлээлерин чүгле 8 төлээлер өтүнгеннер. Оларның аразында—Англияның, Францияның, Бельгияның, Голландияның болгаш оон-даа өске чурттарның төлээлери бар.

Дадагалзааннарның аразында Данияның, Израилдиң, Колучбияның, Кубаның, Норвегияның, Чилиниң, Швециянын, Экваторнуң болгаш өске-даа төлээлер бар.

Резолюция төлевилелиниң иштинде шупту улустарның болгаш нацияларның боттары баш миннир эргези деп бижээн черни онзалап шыйарын сүмелеп турар совет саналды бадылаарга, ол дээш 29 төлээлер бадылаан болгаш аңаа чүгле үстүнде айытынган үш күрүнелер удурланган, а 13 төлээлер дадагалзааннар дээрзин онзалап демдеглээр ужурлуг.

Тунисте болуушкуннар

ПАРИЖ. Тунисте байдал улам чидигленип турар деп солуннар дыннадып турар. Тунисте национал-хосталгалыг шимчээшкинни базары-биле Тунисче Франциядан чаа-чаа шериг кезектерин чорудуп турар деп «Юманите» солун бижээн. Солуннуң медээзин ёзугаар алырга, январь 24-те 25 тунис патриоттар өлүрткүлээн.

Колонийжи эрге-чагыргаларның өлүрүкчү чоруунга болгаш кадыг хемчеглериниге Тунистиң улузу национал хамаарышпас чорук дээш демиселди күштелдирери-биле харылап турар. Алжир-биле кызыгаарда турар Сакен Сиди Юссеф хоорайга январь 24-те шахтёрларның чыскаалы болган. Габес, Кеф, Метуна, Эль Хамма болгаш өске-даа хоорайларга болуп тургулаан чыскаалдарга муң муң ажылчы чоннар киржип турганнар. Зитун университединиң хөй-хөй студентилери француз колонийжилерниң өлүрүкчү чоруунга удур аштаашкын чарлааннар.

Тунис хоорайда трамвайлар болгаш троллейбустар чүгле полицияда камгаладып алган чоруп турар. Январь 24-те тунис патриоттар француз шериг отрядынче халдаашкын кылгаш элээн каш солдаттарны өлүргүлээннер. Вьеммаль деп черге полицейжилерниң албан черин өртедипкен.

Француз хөренгитеннер улустуң килениниң корткаш, полиция, жандармерия болгаш шериглериниң контролюнда турар черлерже чаштынып чоруп турарлар деп «Комба» солун айыткан.

Тунис улустуң маадырлыг демисели Францияның ажылчы чоннарының талазындан калбак деткимчени ап турар. «Юманите» солуннуң дыннатканы-биле алырга, Марсельдиң чүк чүдүрүкчүлери Тунисче чоруур пароходтарга чүк чүдүреринден ойталап турарлар. Француз херээженнер Эвилелиниң бюрозу республиканың президентизинге чагаа чоруткан. Гуниске хамаарышпас чорукту тыпсырын болгаш тунис улуска удур чорудуп турар өлүрүкчү чорукту болгаш кадыг хемчеглерни соксадырын ол чагаада негеп турар.

(СЭТА).

ПАРИЖТЕ

Парижтиң чурттакчызы: „Дедир ээп чанганы-ла дээре-дир, „кудумчу шимчээшкининден" кончуг коргуп тур-мен"!

Кореяда болуушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЕЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының январь 26-да медээлээни болза, Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле бүгү фронтуларга америк-англи эжелекчилерге болгаш лисынманчы шериглерге удур камгалалдың тулчуушкуннарын чорударын үргүлчүлеп, дайызының дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Январьның 25-те чөөн фронтунуң тус-тус участоктарынга дайзын улуётуң армиязының туруштарынче үш удаа атакаларны чоруткан, ынчалзадаа дайзын улуг чидириглерге таварышпышаан ойтур шаптырган.

Январьның 26-да чөөн эриктериниң районнарынче болгаш Вонсан районче кол халдаашкын кылып турган дайзынның самолёттарындан дөрт самолётту Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш дайзынның самолёттарын кедеп адар адыгжыаңчыларның отрядтары аңдара аткан

(СЭТА).

Египетте англи шериг эрге-чагыргаларының хоойлу-дүрүм чок чоруктары

ЛОНДОН. Рейтер агентилелиниң дыннадыгларындан билдинип турары-биле алырга, Египетте турар англи шериглериниң командылакчызы генерал Эрскин Исмаилияда египет полицияның отрядтарының «чепсээн дүжүрер дугайында» дужаал үндүрген. Ол отрядтарны Суэц канал зоназындан үндүрерин Эрскин негээн.

Ол дужаалды озалдадыышкын чокка күүседирин Исмаилияның губернатору Али Хельми-бейден генерал Эрскин негээн. Бир эвес оон ойталаар болза, англичаннар боттары полицияның чепсээн дүжүрүп каап-тар болгаш оон-биле кады «эргежок чугула апарып болур күштү ажыглаар апаар» деп Эрскин кыжанган.

(СЭТА).

ШЫДЫРАА

Хоорайның шыдыраачыларының шилилге маргылдаазы доозулган

Шыдыраа талазы-биле хоорайның бирги чери дээш чорудар маргылдаага шыдыраачыларның эң шыыраан шилииринiң маргылдаазы он ажыг хонуктуң дургузунда үргүлчүлээш доозулган.

Бирги бөлүктен эш Рубов тиилекчи болган. Ол 13 кижи-биле ойнааш, оларның 12-зин удуп алган. А ийги бөлүкке ойнап турган эш Сорокин 12 санны ойнап алыр аргалыг тургаш, $11^{1/2}$ санныг болуп тиилеп үнген. Эш Сорокин маргылдааның киржикчизи эш Фонштейн-биле хайымнашкан. Оон өскелерин шуптузун уьдуп алган.

Маргылдааның киржикчилериниң аразында эштер Машин, Даваз, Полчанинов болгаш Забалуев олар эки түннелди көргүскеш, областың маргылдаазынга кирер эргелиг болганнар. Маргылдааның киржикчилеринден эвээш эвес шыдыраачылар шыдырааның үшкү разрядын алганнар.

Бо маргылдаа болза, хоорайның шыдыраачыларының мергежилин улгатырып, бистиң шыдыраачыларывыстың эки, багай талаларын тодараткан. Ынчангаш хоорайның 1952 чылда шыдыраа талазы-биле чемпионун болгаш областың шыдыраа талазы-биле чемпионун илередириниң маргылдааларынга ол четпестерни болдурбазынга ол өөредиг болган.

Оон ыңай маргылдааның ниити организастатынганы тергиин четпес болган: көрүкчүлерниң олурар черлери чок, маргылдааның болуп эрткен өрээлдери дыкпыш болгаш хостуу-биле ойнаарының аргалары шуут чок.

Күш-культура болгаш спорт херектериниң талазы-биле область комитеди болза, мындыг янзылыг четпестерни область болгаш хоорай маргылдааларынга болдурбайн, шыдыраачыларның чогуур негелдезин ёзугаар таарымчалыг байдалды тургузар хүлээлгелиг.

В. МОРОЗОВ.

Харыысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

ОБЛАСТЫҢ НАЦИОНАЛ ТЕАТРЫНЫҢ ФЕВРАЛЬ АЙДА ҮНДҮРЕР ШИИЛЕРИНИҢ РЕПЕРТУАРЫ

Февраль 2 — субботада
Г. Фаст
«ҮЖЕН МӨҢГҮННЕР»
(«Тридцать серебренников»).
(Хааглыг шии).

Февраль 3 — воскресеньеде
ЭРТЕН
Гольдфельд
«ИВАН БОЛГАШ МАРЬЯ»
(«Иван да Марья»).
кежээ
(Бирги үнери)
А. Н. Островский, Н. Я. Соловьев.
«ЧЫРЫДЫП ТУРЗА-ДАА ЧЫЛЫТПАС»
(«Светит да не греет»).

Февраль 5 — вторникте
А. Н. Островский, Н. Я. Соловьев
«Чырыдып турза-даа чылытпас»
(«Светит да не греет»).

Февраль 6 — средада
А. Н. Островский,
«ЧАҢНЫК»
(«Гроза»)

Февраль 7 — четвергте
А. Н. Островский, Н. Я. Соловьев
«БЕЛУГИННИҢ КАДАЙЛАНЫЫШКЫНЫ»
(«Женитьба Белугина»).

Февраль 9 — субботада
Г. Фаст
«ҮЖЕН МӨҢГҮННЕР»
(«Тридцать серебренников»).

Февраль 10 — воскресеньеде
эртен
А. Н. Островский, Н. Я. Соловьев
«ЧЫРЫДЫП ТУРЗА-ДАА ЧЫЛЫТПАС»
(«Светит да не греет»).

Февраль — 12 вторникте
А. Көк-оол
«ХАЙРАН БОТ»

Февраль 13-14 — средада, четвергте
(бирги үнери)
Н. Дьяконов
«ӨНЧҮЛҮГ КУДА»
(Свадьба с приданным»).

Февраь 17 — воскресеньеде
эртен болгаш кежээ
Н. Дьяконов
«ӨНЧҮЛҮГ КУДА»
(«Свадьба с приданным»).

Февраль 20 — средада
Н. Дьяконов
«ӨНЧҮЛҮГ КУДА»

Февраль 21-22 — четвергте, пятницада
А. Корнейчук
«КАЛИНАЛЫГ ТӨРГҮН»
(«Калиновая роща»).

Февраль 24 — воскресеньеде
эртен
А. Корнейчук
«КАЛИНАЛЫГ ТӨРГҮН»
(«Калиновая роща»).
кежээ
(бирги үнери)
Любимова
«ХАРЖЫГАШ»
(«Снежок»).

Февраль 26 — вторникте
Любимова
«ХАРЖЫГАШ»

Февраль 27 — средада
(бирги үнери
А. Горький
«СӨӨЛГҮЛЕРИ»
(«Последние»).

Февраль 28 — четвергте
А. Горький
«СӨӨЛГҮЛЕРИ»
(«Последние»).

Февраль 29 — пятницада
Любимова
«ХАРЖЫГАШ»

Эгелээр шактары: эртенгизи хүндүскүнүн 1 шакта, кежээкизи 8 шакта.

Шии үнер хүннерде касса 5 шактан 9 шакка чедир ажык турар. Оон аңгыда хүндүскү шиилерниң хүннеринде 10 шактан 1 шак 30 минутага чедер

Коллективтиг көрүлгелерниң чагыгларын хүлээп ап турар. Билеттерни баш удур садып турар.

Дирекция.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Щетинкин кудумчузу, бажың, 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62; харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партия амыдыралының, культура болгаш уран-чүүл киллдистериниң—3—88; харыысалгалыг секретарының —4—98; пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чаза киллдистериниң—3—88; иштин информация, бухгалтериянын—3—65

Б00826. Облкүүскомнуң типографиязы